

AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA

Brüsszel, 2007. március 26. (27. 04.)
(OR. en)

7495/07
ADD 1

SOC 105

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	a szociális kérdésekkel foglalkozó munkacsoport
Dátum:	2007. április 2.
Tárgy:	A pekingi cselekvési platform tagállamok és EU-intézmények általi végrehajtásának felülvizsgálata - A nők oktatására és képzésére vonatkozó mutatók = Tervezet — A Tanács következtetései

A delegációk mellékelten kézhez kapják a német elnökség által „a nők oktatásával és képzésével” kapcsolatos mutatókról készített jelentést.

A pekingi cselekvési platform tagállamok és EU-intézmények általi végrehajtásának felülvizsgálata

A német elnökség jelentése

A nők oktatásával és képzésével kapcsolatos mutatók

1. Bevezetés

Az ENSZ szervezésében 1995-ben Pekingben tartott Nők Negyedik Világkonferenciáján elfogadott nyilatkozat és cselekvési platform iránymutatásul szolgál a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítását célzó európai és nemzeti politikákhoz, továbbá eddig számos, a kormányok által elindított, a nemek közötti egyenlőséget előmozdító kezdeményezésre hatott katalizátorként.

A Nők Negyedik Világkonferenciáját követően az Európai Tanács madridi ülése (1995. december 15–16.) kérte a cselekvési platform tagállamok általi végrehajtásának évenkénti felülvizsgálatát.

A Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztásügyi Tanács (EPSCO) 1998-ban — az osztrák elnökség javaslatának eredményeképpen — a cselekvési platform szisztematikusabb nyomon követését kérte. Ennek a tervek szerint a cselekvési platform tizenkét kritikus területén tett előrehaladás értékelésére szolgáló minőségi és mennyiségi mutatókat és teljesítményjelzőket kellett tartalmaznia (e területek: A. A nők és a szegénység; B. A nők oktatása és képzése; C. Nők és egészség; D. Nőkkel szembeni erőszak; E. A nők és a fegyveres konfliktusok; F. A nők és a gazdaság; G. Nők a hatalomban és a döntéshozatalban; H. A nők előrehaladását szolgáló intézményi mechanizmusok; I. A nők emberi jogai; J. A nők és a média; K. A nők és a környezet; L. A leánygyermek).

A tagállamok azóta az Európai Bizottsággal együttműködésben, két különböző munkamódszerrel dolgoztak ki mutatókat. Az első megközelítés abban állt, hogy egy-egy területen belül a mutatókkal kapcsolatos munkát megosztották két elnökség között úgy, hogy az egyik a kapcsolódó adatok gyűjtésével foglalkozott (kérdőívek kidolgozása és kiosztása a tagállamok számára), a másik pedig az adatok elemzésével és a jelentéskészítéssel. A második megközelítés szerint a megfelelő mutatókra vonatkozó javaslattétel feladata egyetlen elnökségre hárul.

A nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésével foglalkozó magas szintű csoport (HLG)¹ 2005 szeptemberében az utóbbi megközelítést fogadta el.

A cél az volt, hogy a folyamat egyszerűbbé és gyorsabbá váljon azáltal, hogy minden elnökség alatt — amikor csak lehetséges — egy-egy, valamely konkrét területre vonatkozó mutatókészletet dolgoznak ki. A mutatóknak meglévő (hozzáférhető és összehasonlítható) adatokon kell alapulniuk. Az elnökségeknek azon korlátozott számú mutatókra kell összpontosítaniuk, amelyek a pekingi cselekvési platform végrehajtása szempontjából kulcsfontosságúnak tűnnek, és amelyek kifejezetten az Európai Unió általi további elemzést igényelnek.

A pekingi cselekvési platform 2005-ös tizedik évfordulója megfelelő alkalommal szolgált a múltbeli eredmények áttekintésére és a jövőbeli reformok és fellépések ösztönzésére. Tekintettel a luxemburgi elnökség által a pekingi cselekvési platform Európai Unión belüli végrehajtásával kapcsolatos előrehaladásról előterjesztett jelentésre, a tagállamok elkötelezték magukat a nyomon követési folyamat szisztematikusabb alkalmazása és a mutatók folyamatos fejlesztése mellett. Az Európai Unió eddig a pekingi cselekvési platform tizenkét stratégiai célkitűzésének hét területén fogadott el mutatókat (lásd az I. mellékletet: Az eddig elfogadott, nemek közötti egyenlőségre vonatkozó mutatók jegyzéke).

A magas szintű munkacsoport arra kérte a német elnökséget, hogy a pekingi cselekvési platform B. célkitűzésére összpontosítson, azaz *A nők oktatása és képzése* témakörre. A nők oktatása és képzése olyan emberi jog, amely messzemenően befolyásolja a nők munkalehetőségeit és anyagi függetlenségét. Ezzel összefüggésben a növekedést és foglalkoztatást célzó liszaboni stratégia a nők innovációs tevékenységének, valamint tudásbázisának erősítését is támogatja. A nők oktatása és képzése, amellett, hogy az általános társadalmi-gazdasági fejlődés részét képezi, kifejezetten a szükséges reformok fókuszpontjaként megjelölt terület is.

¹ A nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésével foglalkozó magas szintű csoport (High Level Group on Gender Mainstreaming, HLG) az EU tagállamainak nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó képviselőiből (általában főigazgatókból és/vagy azok helyetteseiből) áll, valamint az EU Bizottságának nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó igazgatósága képviselőiből. A HLG elnökségeként általában egyszer ül össze az EU programjainak, kezdeményezéseinek, mutatóinak, valamint aktuális témáinak megvitatása céljából.

Az Európai Unióban a nők a férfiakkal azonos szintre jutottak el az oktatás és a képzés területén. A nemek közötti arány a felsőoktatási rendszerbe történő belépésnél kiegyenlítődött. Átlagosan a nők a férfiaknál magasabb szintű végzettséget / képzettséget szereznek. A német elnökségnek szándékában áll olyan mutatókat előállítani a nők oktatására és képzésére vonatkozóan, amelyek láthatóvá teszik azokat a területeket, ahol még további fellépésre van szükség a pekingi cselekvési platform végrehajtása terén.

Az oktatásban és képzésben kiugró a horizontális és vertikális különültség. A tanulmányi eredmények és az alkalmazási státusz szintje között pozitív korreláció figyelhető meg. Az azonos tanulmányi eredmények mellett betöltött alkalmazási státuszok tekintetében azonban továbbra is nyilvánvaló a különbség a nők és a férfiak között.

A német elnökség jelentése öt kulcskérdést jelöl meg a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatban az oktatás és képzés területén, a pekingi cselekvési platformmal és az EU stratégiáival összhangban. Az elsőként megvitatandó két terület: *az egész életen át tartó tanulás* és *a migránsok az oktatási rendszerben*. A migránsok oktatási rendszerbeli jelenlétére vonatkozó konkrét mutatók kidolgozása jelenleg az e területre vonatkozó összehasonlítható uniós adatok hiánya miatt nem lehetséges. Az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó strukturális mutató alapvető információkkal szolgál a foglalkoztatás témakörében, ugyanakkor megválaszolatlan kérdéseket hagy a nők és a férfiak egész életen át tartó tanulási lehetőségeivel, valamint a nők és férfiak egész életen át tartó tanulási folyamatban való részvételének jellemzőivel kapcsolatban.

Ezt figyelembe véve a jelentés elsődlegesen az alábbi kérdésekre összpontosít: Felsőoktatás: tudomány és technológia; Egyenlőtlenségek a foglalkoztatási lehetőségekben: az oktatás megtérülése; valamint: Tudományos élet: nemek közötti egyenlőség az oktatói / kutatói és döntéshozatali szinteken. A tárgyalt területeken rendelkezésre állnak összehasonlítható adatok. A jelentés következtetésképp az alábbi három mutatót javasolja a nők oktatása és képzése területén:

- 1. mutató:** A nők és a férfiak aránya a természettudományos és műszaki tudományterületeken felsőoktatási végzettséget szerzők körében
- 2. mutató:** A (25 és 64 év közötti) nők és férfiak foglalkoztatási rátája a legmagasabb iskolai végzettség szerint
- 3a. mutató:** A nők és a férfiak aránya az ISCED 5a. szintű végzettséggel rendelkezők körében, valamint a PhD fokozattal rendelkezők körében, tágabb tudományág szerint és összességében
- 3b. mutató:** A nők és a férfiak aránya a tudományos életben dolgozók körében A., B., és C. besorolási fokozatban és összesen

A jelentés a legfontosabb eredmények, valamint a mutatók jövőbeli továbbfejlesztését érintő vonatkozások összegzésével zárul.

2. Pekingi cselekvési platform

A pekingi cselekvési platform megállapítja, hogy „az oktatás emberi jog, továbbá eszköz az egyenlőség, a fejlődés és a béke céljainak elérésében. A megkülönböztetéstől mentes oktatás mind a lányok, mind a fiúk számára előnyös, és így végső soron hozzájárul a nők és férfiak közötti kapcsolatok egyenlőbbé válásához. Ahhoz, hogy több nő állhasson a változások szolgálatába, szükség van az iskolai végzettségekhez való hozzáférés, valamint e végzettségek megszerzése kiegyenlítésére. A lányok és nők formális és nem formális oktatásába és képzésébe való beruházás — a maga rendkívül magas társadalmi és gazdasági megtérülésével — bizonyítottan a fenntartható fejlődés, valamint a fenntartható és fenntartott gazdasági növekedés elérésének egyik legjobb eszköze” (IV. fejezet, (69) bekezdés).

2.1 Egész életen át tartó tanulás

Az egész életen át tartó tanulás a pekingi cselekvési platform egyik erőteljes alkotóeleme: „Biztosítani kell a nők számára a lehetőséget, hogy a fiatalkorban megszerzett tudáson és készségeken túl folyamatosan továbbiakra is szert tegyenek. Az egész életen tartó tanulás e koncepciója magában foglalja mind a formális oktatás és képzés keretében szerzett tudást és készségeket, mind az informális módon történő tanulást, így például az önkéntes tevékenységeket, a javadalmazás nélküli munkát és a hagyományos értelemben vett tudást is” (IV. fejezet, (73) bekezdés).

Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása magában foglalja „a nők — és különösen a fiatal és a munkaerőpiacra visszatérő nők — oktatásával, képzésével és átképzésével kapcsolatos politikák kidolgozását és megvalósítását annak érdekében, hogy foglalkoztatási lehetőségeik javítása céljából rendelkezésükre álljanak azok a készségek, amelyek révén alkalmazkodni tudnak a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez” (B.3. (82) a)); „a lányok és nők nem formális oktatási lehetőségeinek elismerése biztosítását az oktatási rendszerben” (B.3. (82) b)); „tájékoztatás nyújtását a nők és lányok számára a szakképzések, tudományos és technológiai programok, valamint továbbképzési programok hozzáférhetőségéről és előnyeiről”; és „oktatási és képzési programok kialakítását a munkanélküli nők számára annak érdekében, hogy olyan új tudáshoz, illetve készségekhez juthassanak, amelyek révén fokozódnak és bővülnek alkalmazási lehetőségeik, az önfoglalkoztatást és vállalkozói készségeik fejlesztését is beleértve” (B.3. 82(d)).

2.2 Migránsok az oktatási rendszerben

A globalizáció és az ahhoz szorosan kapcsolódó migráció kérdéskörével összefüggésben a politikai döntéshozók számára sarkalatos kérdéssé vált az, hogy hogyan biztosítható a migránsok teljes körű beilleszkedése az oktatási rendszerekbe. A különböző vallási és/vagy etnikai csoportokhoz tartozó személyek számára biztosítani kell az elismerést és az elfogadást, valamint az oktatási rendszerekbe való beilleszkedést. E folyamat keretében a nemek közötti egyenlőség valamennyi diák számára való garantálása igen nagy kihívást jelent. A pekingi cselekvési platform leszögezi, hogy „az olyan oktatási és társadalmi környezet megteremtésével, amelyben nők és férfiak, lányok és fiúk egyenlő elbánásban részesülnek, és — gondolkodásbeli, lelkiismereti, vallási és hitbéli szabadságuk tiszteletben tartása mellett — bátorítást kapnak képességeik teljes körű kihasználására, továbbá ahol az oktatási források sztereotípiáktól mentes képet közvetítenek a nőkről és férfiakkal, ott hatékonyan meg lehetne szüntetni a nőkkel szembeni megkülönböztetés, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek okait” (IV. fejezet, (72) bekezdés).

Így az olyan megkülönböztetéstől mentes, multikulturális oktatási környezet kialakulását, amely elősegíti a nemek közötti egyenlőséget, előmozdíthatja „annak biztosítása, hogy a nők és lányok lelkiismereti és vallási szabadsághoz való joga kellő tiszteletben részesüljön az oktatási intézményekben: ez a vallási, faji vagy kulturális alapon hozott valamennyi diszkriminatív törvény vagy egyéb jogszabály hatályon kívül helyezését jelenti”(B.1. (80) f)).

2.3 Felsőoktatás: Tudomány és technológia

Különös hangsúlyt kap a nők tudományos és technológiai területen való részvételének növelése iránti igény, konkrétan a felsőoktatás szintjén is: „A magasabb szintű tudományos és technológiai tanulmányok felkészítik a nőket arra, hogy aktívabb szerepet játsszanak országuk technológiai és ipari fejlődésében, ezért sokrétű megközelítést tesznek szükségessé a műszaki és egyéb szakképzésekkel kapcsolatban. (...) Alapvető fontosságú, hogy a nők ne csak éljenek a technológia előnyeivel, hanem a tervezési fázistól kezdve egészen az alkalmazási, nyomon követési és értékelési fázisig vegyenek részt a folyamatban” (IV. fejezet, (75) bekezdés).

E célból a pekingi cselekvési platform által a nők oktatása és képzése tekintetében meghatározott következő stratégiai célkitűzéseket kell megvalósítani: „a lányok és nők műszaki és egyéb szakképzésének diverzifikálása, valamint az oktatáshoz és szakképzéshez való hozzáférésük és e képzésekben való megmaradási arányuk javítása az olyan területeken, mint a matematika, a mérnöki tanulmányok, a környezettudomány és -technológia, az információtechnológia és a csúcstechnológia, valamint a vezetőképzés” (B.3. (82) e)); továbbá „a nők hozzáférési arányának növelése az oktatáspolitikai alakításában, valamint az oktatáspolitikai döntéshozatalban, különös tekintettel a női tanárookra az oktatás minden szintjén, valamint az olyan, hagyományosan férfiak által uralt tudományágakban, mint a természet- és műszaki tudományok” (B.4. (83) f)).

2.4 Egyenlőtlenségek a foglalkoztatási lehetőségekben: az oktatás megtérülése

Noha az EU tagállamaiban — ahol a fiatal nők a formális iskolai végzettségek tekintetében azonos szintre jutottak a fiúkkal, sőt, részben meg is előzték őket — nagyrészt biztosított a lányok és fiúk oktatáshoz való egyenlő hozzáférése, mégis amint a diákok belépnek a munka világába, egyenlőtlenség figyelhető meg a nők és férfiak között. Az azonos iskolai végzettséggel rendelkező nők és férfiak az esetek többségében nem érik el ugyanazt a kereseti szintet, és nem egyenlő arányban töltik be a döntéshozatali pozíciókat.

A pekingi cselekvési platform hangsúlyozza, hogy „a nőkkel szemben az oktatásban és képzésben, a munkaerő-felvételben és javadalmazásban, valamint az előléptetési és horizontális mobilitással kapcsolatos gyakorlatban (...) megnyilvánuló megkülönböztetés továbbra is korlátozza foglalkoztatási, anyagi, szakmai és egyéb lehetőségeiket és mobilitásukat” (IV. fejezet, (152) bekezdés). Különösen, az alkalmazási státusz szempontjából továbbra is eltérő a nők és a férfiak oktatásának megtérülése.

2.5 Tudományos élet: nemek közötti egyenlőség az oktatói / kutatói és döntéshozatali szinteken

Annak megállapításával, hogy „a lányok és nők oktatáshoz való hozzáférése és az oktatásban való megmaradása — minden szinten, a felsőoktatást, valamint az összes tudományos területet is beleértve — egyike (a nők) szakmai tevékenységekben való folyamatos előrelépését meghatározó tényezőknek”, a pekingi cselekvési platform kiemeli a tudományos élet felelősségét a nemek közötti egyenlőség minden területen és minden szinten való megvalósításában (IV. fejezet, (76) bekezdés).

A pekingi cselekvési platform ezért felszólít „a felsőoktatás valamennyi területéhez való hozzáférés tekintetében a nemek közötti egyenlőtlenségek megszüntetésére annak garantálása által, hogy a nők egyenlő hozzáféréssel rendelkezzenek a szakmai előmenetelhez, a képzéshez, valamint az iskolai és a magasabb szintű tudományos ösztöndíjakhoz” (B.1. (80) c)); „a nemek közötti egyenlőséget szem előtt tartó oktatási rendszer kialakítására annak biztosítása érdekében, hogy a nők teljes körűen és egyenlő arányban vegyenek részt az oktatásügyi irányításban, valamint az oktatásügyi politika alakításában és az azzal kapcsolatos döntéshozatalban (B.1. (80) d))”; és „a nemekkel kapcsolatos tanulmányok és kutatások támogatására és fejlesztésére az oktatás minden szintjén, de különösen posztgraduális szinten a felsőoktatási intézményekben” (B.4. (83) g)).

3. Unió stratégiai: a nők oktatása és képzése

A nők oktatásának és képzésének fejlesztése jelentős következményekkel bír az EU gazdasági és társadalmi fejlődése szempontjából. Az Európai Tanács 2000. márciusi lisszaboni ülése azt a stratégiai célt tűzte az Európai Unió elé a következő évtizedre, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává váljon, amely képes a fenntartható gazdasági növekedésre, több és jobb munkahelyet kínál, és nagyobb társadalmi kohéziót valósít meg. Ez a cél csak a tudományos és technológiai kutatás és innováció terén elért jelentős növekedés által valósítható meg — más szóval: több tudóssal és kutatóval. A nők által képviselt tudományos és technológiai lehetőségeket eddig nem használtuk ki teljes mértékben. A nők szakmai ismereteinek támogatása nélkül viszont nem lehet megvalósítani a lisszaboni célkitűzéseket.

Következésképp, az Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Tanács (2003-ban) a lisszaboni stratégiával összhangban elfogadott öt teljesítményjelzőt, köztük az alábbiakat: „A matematika, a természettudományok és a műszaki tudományok területén végzettséget szerzők számát az Európai Unióban 2010-re 15%-kal növelni kell, miközben csökkenteni kell a nemek közötti egyensúlyhiányt”. A Bizottság nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2006. márciusi ütemterve (2006–2010) továbbá rámutat, hogy „az oktatás, a képzés és a kultúra (...) a nemekhez kötődő sztereotípiák közvetítő közege”. Ezért támogató politika alkalmazására szólít fel, amelynek „összpontosítania kell a nemekhez kötődő sztereotípiák fiatal kortól való leküzdésére azáltal, hogy a tanárok és a diákok számára figyelemkeltő képzést szerveznek, és a hagyományostól eltérő iskolai karrier vállalására ösztönzik a fiatal lányokat és férfiakat”.

A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2006–2010-es ütemterv ezenkívül felhívást tartalmaz a nők és férfiak egyenlő anyagi függetlenségének elérésére is, ami magában foglalja a nők foglalkoztatottsági rátája tekintetében megállapított 60%-os lisszaboni célérték elérését is. A nők foglalkoztatottsági rátája jelenleg alacsonyabb, mint a férfiaké. Ez a körülmény több változóra is visszavezethető; a munka és a családi élet összeegyeztetésén kívül többek között „a nőkkel szembeni közvetlen megkülönböztetésből, illetve olyan strukturális egyenlőtlenségekből fakad, mint a nők kirekesztése egyes ágazatokból, foglalkozásokból, munkamódból, az oktatáshoz és a képzéshez való hozzáférés, illetve a (...) sztereotípiák”.

Ahhoz továbbá, hogy teljes mértékben ki lehessen aknázni mind a férfiak, mind a nők innovációs képességeit, a kimagasló tehetségek felkarolására van szükség, függetlenül attól, hogy mely nem képviselői, valamint arra, hogy módjukban álljon élni a kutatás és fejlesztés területén kínálkozó előmeneteli lehetőségekkel. A nemek közötti különbségeken alapuló korlátozások a nők szakmai előrelépése terén különösen szembeötlőek. E jelentés keretében a nők tudományos életbeli szakmai előmenetele különösen nagy jelentőséggel bír. A nők közül hagyományosan kevesebben lépnek tudományos pályára, mint a férfiak közül, és a nők felsőoktatásbeli jelenléte még ma is csökkenő tendenciát mutat a szenioritás arányában. Ez a tartós vertikális elkülönülés nemcsak, hogy akadályozza a nők tudományos lehetőségeinek kiteljesedését, de az oktatáspolitikai alakításában és az oktatásügyi döntéshozatalban való részvétel lehetőségét is elzárja előlük.

Ezen anomália kezelése érdekében a 2005. áprilisi Versenyképességi Tanács a nők által a közigazgatási ágazatban betöltött vezető pozíciók arányának 25%-ra történő emelésére, valamint a nők ipari kutatási és technológiai ágazatban való részvételének erőteljes növelésére szólított fel. A cél az innováció, a minőség és a versenyképesség ösztönzése a tudományos és ipari kutatás területén.

A fentebb tárgyalt uniós stratégiák és célok alapja a pekingi nyilatkozat és cselekvési platform (1995). Az átfogó cél a nemek közötti egyenlőség előmozdítása az oktatásban és a képzésben annak érdekében, hogy — tekintettel a várható szakértőhiányra — ki lehessen használni a nők szakmai potenciálját, és érvényesülhessen a nők szakmai kiválósága a tudomány világában. A német elnökség által támogatott, a nők oktatására és képzésére vonatkozó mutatók kiválasztására ezeknek az uniós politikáknak az alátámasztása céljából került sor.

4. A mutatók továbbfejlesztését igénylő, felemelkedőben lévő területek a nők oktatásában és képzésében

4.1 Egész életen át tartó tanulás

Az egész életen át tartó tanulás elemzése fontos tényekre deríthet fényt a nemek közötti esetleges egyensúlyhiányokkal kapcsolatban. A részletes adatok, amennyiben rendelkezésre állnak, információval szolgálhatnak arra vonatkozóan, hogy van-e eltérés a nők és a férfiak formális és informális tanulási magatartásában a formális végzettség megszerzését követően, ez ugyanis jelentősen befolyásolhatja a nemekhez való viszonyulást a munkaerőpiacon.

Az egész életen át tartó tanulás fontos szerepet játszik a versenyképesség, az anyagi jólét és a függetlenség, valamint a személyes fejlődés szempontjából, és előfeltétele a nők és férfiak sikeres munkaerő-piaci részvételének. Az egész életen át tartó tanulásban való részvétel vizsgálatakor kulcsfontosságú a nemek szempontjának következetes figyelembevétele, mivel csak így állapítható meg, hogy az egész életen át tartó tanulásban való fokozottabb részvételt ösztönző politikák összességében méltányosan kezelik-e mind a nőket, mind a férfiakat.

A növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia keretében az egész életen át tartó tanulásra strukturális mutatót alkalmaznak. Az egész életen át tartó tanulás azokra a 25 és 64 év közötti korú személyekre vonatkozik, akik állításuk szerint a felmérést megelőző négy hét során valamilyen oktatásban vagy képzésben részesültek (forrás: az EU munkaerőpiacára vonatkozó felmérés).

A legutóbbi Eurostat-adatok szerint 2005-ben az EU-ban a nők valamelyest nagyobb arányban (10,4%) vettek részt az egész életen át tartó tanulásban, mint a férfiak (8,9%). Az összegyűjtött adatok ugyanakkor minden oktatásra és képzésre kiterjednek, függetlenül attól, hogy az kapcsolódik-e a válaszadó aktuális vagy jövőbeli állásához. Az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó strukturális mutató eredendően kétféle tanulási tevékenységet foglal magában: formális és nem formális tanulást, melyek közül az utóbbi a formális oktatáson kívül tanított tárgyakra, valamint a nem hagyományos tárgyakra vonatkozik. Nem határozza meg konkrétan az egész életen tartó tanulási tevékenységekben való részvételnek sem az indokát, sem az időtartamát.

Következésképp úgy tűnik, hogy a nők és férfiak egész életen át tartó tanulással kapcsolatos szokásaira vonatkozó részletes adatok (azaz, pl.: életkor, nem, iskolai végzettség szintje, alkalmazási státusz, foglalkozás típusa, a tanulási tevékenység gyakorisága, időtartama és jellege) értékesnek bizonyulnának a nők és férfiak egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférése megfelelő mérésében.

4.2 Migránsok az oktatási rendszerben

A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2006–2010-es ütemtervben az EU Bizottsága elkötelezte magát a megkülönböztetés minden formájával szembeni küzdelem, valamint a teljes társadalmi integráción alapuló társadalom létrehozása mellett. „A hátrányos helyzetű csoportok női tagjainak helyzete rosszabb, mint férfitársaiké. Az etnikai kisebbségekhez tartozó és a bevándorló nők helyzete emblemikus, mivel gyakran válnak kettős megkülönböztetés áldozataivá. Ezért a migrációs és az integrációs politikák terén elő kell mozdítani a nemek közötti egyenlőség kérdését a nők jogainak védelme és a polgári részvétel biztosítása érdekében, valamint azért, hogy maradéktalanul ki lehessen aknázni a nők foglalkoztatási potenciálját, és könnyebben részt vehessenek az oktatásban és az egész életen át tartó tanulásban”.

Az ezzel kapcsolatos mutató kidolgozásával kapcsolatban jelentős problémát okoz az, hogy sem a migráns háttérrel rendelkező emberekre vonatkozó koherens meghatározás, sem a migránsok oktatási és képzési helyzetével kapcsolatos összehasonlítható adatok nem állnak rendelkezésre. A „migráns” kifejezés kiterjed mindazon személyekre, akik azzal a szándékkal hagyták el otthonukat, hogy egy, a hazájuktól eltérő országban hosszabb időre letelepedjenek. A fogalom magában foglalja a migránsok második és harmadik generációját is. E személyekre általában migráns háttérrel rendelkezőként hivatkoznak.

Az olyan kifejezések, mint például a „nemzetközi diákok”, az „állampolgárság”, a „külföldi nemzetiség”, a „nem helyi lakos státusz”, a „diákmobilitás” és a „más országban korábban szerzett végzettség”, a célországban a bármely más nemzetiséghez tartozó külföldi diákokra vonatkozó részletesebb információk nyújtására szolgálnak. Ugyanakkor, noha egyes tagállamok már meglehetősen jól differenciált adatokat szolgáltatnak, az EU szintjén készülő komparatív adathalmazok például az olyan migráns háttérrel rendelkező állampolgárokról is kiterjednek, akik az elmúlt tizenöt évben ugyanazon országban laktak, és továbbra is ott kívánnak lakni, ugyanúgy, mint az olyan cserediákokra, akik csak rövid időre iratkoznak be valamely külföldi felsőoktatási intézménybe. A differenciált európai összehasonlítás ilyen széles kategóriákkal nem lehetséges.

Nem szabad továbbá alulbecsülni a migránsok heterogenitását. A jogállás, a kivándorlás oka, az életkor a migráció idején, a nyelvi akadályok, a vallás, az etnikai hovatartozás, a migráció célországában eltöltött évek száma, valamint a migráció célországában maradás vagy a származási országba való visszatérés szándéka mind olyan szempontok, amelyek egymástól eltérő, egyedi kihívásokkal, szükségletekkel és lehetőségekkel rendelkező migrációs helyzeteket határoznak meg. A különböző migrációs hátterek és az oktatás különböző szintjeihez való hozzáférés, illetve az azokban való részvétel közötti összefüggésekbe csak részletes elemzés révén lehet betekintést nyerni, és csak így végezhető jelentős összehasonlítás a női és férfi migránsok részvételi lehetőségei között.

Jelenleg azonban csak korlátozott számú megközelítés áll rendelkezésre a — női vagy férfi — migránsokkal és a migráció szerinti országbeli oktatáshoz és képzéshez fűződő viszonyukkal kapcsolatos információszolgáltatás céljára.

A 15 éves, migráns háttérrel rendelkező tanulóknak a középfokú állami vagy magánoktatásbeli arányáról készített Eurydice-statisztika a megfelelő irányba tett lépésnek tekinthető, bár mindössze pillanatképet nyújt a szélesebb összefüggésekről. A felsőoktatásban jelenlévő migránsokra vonatkozóan rendelkezésre álló adatok főként tanulmányi területenként, az adott célországban jelzik a külföldi diákok beiratkozási/részvételi arányait (Eurostat, OECD).

A migránsok vonatkozásában a nemek szerint megkülönböztetett adatok különösen fontosak. Egyrészt, a migráns nők gyakran az oktatás, a változás és a beilleszkedés kulturális ösztönzőinek szerepét töltik be családjukban. Másrészt, a migráns nők közül sokan szembesülnek megkülönböztetéssel nemük vagy hátterük okán. A migránsok oktatás- és képzésbeli helyzetére vonatkozó nemhez kötött adatok elemzése ezért értékes hozzájárulást jelentene a migrációs és a társadalmi integrációval foglalkozó politikák hatékony alakításához.

Az érdemben felhasználható, összehasonlítható adatok jelenlegi hiánya e tárgyban egyelőre lehetetlenné teszi az új mutatók kidolgozását. Ezért ez a jelentés hangsúlyozza, hogy a migránsok oktatási rendszerbe való beilleszkedésének európai szintű vizsgálatához Európa-szerte folytatott részletes adatgyűjtésre és az adatok alapos elemzésére van szükség.

5. A rendelkezésre álló adatok áttekintése

5.1 Adatforrások

Az EU munkaerőpiacára vonatkozó felmérés (LFS) a mutatók kidolgozásának egyik fontos eszköze. Az LFS a legfőbb statisztikai forrás, amely harmonizált, összehasonlítható munkaerő-piaci statisztikákkal szolgál uniós szinten. A munkaerőpiacra vonatkozó felmérés — amellet, hogy az oktatás és képzés kapcsán számba veszi az ifjúsági oktatást, az egész életen át tartó tanulást és az iskolát korán elhagyókat — olyan foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatokat is szolgáltat (azaz pl. rátákat, növekedési, aktív/inaktív lakossággal kapcsolatos adatokat), amelyek például az alkalmazási státuszt a nemmel, korosztállyal, végzettséggel, nemzetiséggel, családi állapottal és/vagy az eltartott gyermekek számával vetik össze.

Az összehasonlítható adatok gyűjtésével és elemzésével kapcsolatos nemzetközi együttműködés rendkívüli mértékű fejlődést ért el. Az UNESCO, az OECD és az EU együttesen fejlesztette ki az összehasonlítható adatok gyűjtésére szolgáló nemzetközi fogalommeghatározásokat tartalmazó (UOE) kérdőívet. Ezért ez a kérdőív képezi az oktatásra vonatkozó szinte összes nemzetközi mennyiségi összehasonlítás alapját.

Az *Eurostat* és az *Eurydice*, valamint az olyan publikációk, mint a *Női adatok* és az *OECD „Egy pillantás az oktatásra”* című kiadványa továbbá releváns adatokkal, információkkal és elemzésekkel szolgál a nők és férfiak oktatásának és képzésének témájában. A fogalommeghatározások és az értelmezések azonban — különösen a nemek feltüntetését igénylő elemzések esetében — nem mindig esnek egybe, ami csökkenti az adatok felhasználhatóságát (lásd a II. mellékletet: Adatbázisok).

5.2 Az ISCED osztályozás, mint az adatelemzés alapja

Az *UNESCO* erre a célra hozta létre az *oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere* 1997-es változatát (*ISCED 97*, lásd III. melléklet: Az *ISCED 97* osztályozás). Az *ISCED* osztályozás figyelembe veszi a diplomák és végzettségek struktúrái közötti nemzeti eltéréseket. Ezért olyan páratlan keretrendszerrel szolgál, amelyben a nemzetközi felsőoktatási rendszerek magas összehasonlíthatósági szinten tanulmányozhatók. A rendszer átfogó, használata nemzetközileg elterjedt, és a tapasztalatok szerint kevés hiányossággal rendelkezik. Az *ISCED* osztályozás ezért napjainkban is az oktatás legkifinomultabb kategorizálása, amely lehetővé teszi az adatok elemzését és a következtetések levonását.

5.3 Strukturális mutatók

A Tanács a lisszaboni stratégia keretében felkérte a Bizottságot, hogy készítsen éves összegző jelentést a strukturális mutatók alapján, amelyek eszközül szolgálnak a lisszaboni célok elérése irányában történt előrelépés objektív felméréséhez, és alátámasztják a jelentés legfőbb mondanivalóját. Az Európai Tanácsnak tett 2005. tavaszi jelentésében a Bizottság benyújtotta a lisszaboni stratégia új megközelítését, amely a növekedésre és foglalkoztatásra összpontosít.

A strukturális mutatók az alábbi hat fő területre terjednek ki: általános gazdasági háttér, foglalkoztatás, innováció és kutatás, gazdasági reform, társadalmi kohézió és környezetvédelem. A nők oktatása és képzése kapcsán a természet- és műszaki tudományok terén végzettséggel rendelkezőkre, a fiatalok tanulmányi eredményeinek szintjére és az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó mutatókat vettek fel.

5.4 Tematikus mutatók — A lisszaboni célok irányában tett előrelépések az oktatás és képzés területén

Az oktatás és képzés terén a lisszaboni célok megvalósítása felé tett előrelépések felülvizsgálata céljából több tematikus mutató kidolgozására és nyomon követésére is sor került. 2006-ra az alábbi kilenc fő terület vizsgálatát végezték el: a tanítás minőségének javítása; a tudásalapú társadalom által megkövetelt készségek fejlesztése; a természettudományi és műszaki tanulmányokban résztvevők számának növelése; beruházás az oktatásba és képzésbe; az IKT hozzáférhetővé tétele mindenki számára; részvétel az oktatásban és képzésben; korai iskolaelhagyók; az idegen nyelvek tanulásának javítása; valamint mobilitás és együttműködés.

6. Mutatók

6.1 1. mutató: A nők és a férfiak aránya a természettudományos és műszaki tudományterületeken végzettséget szerzők körében

A mutató azoknak a felsőfokú végzettséget szerzett hallgatóknak az arányát jelzi, akik a reáltudományok területén (természettudományok, matematika és számítástechnika) és a műszaki tudományokban (mérnöki tanulmányok, feldolgozóipar, építőipar) 2004-ben az állami és a magánintézményekben alapképzést/posztgraduális képzést (ISCED 5), valamint magasabb szintű kutatói tanulmányokat végeztek (ISCED 6), azok számához képest, akik az adott tanulmányi területeken összesen felsőfokú végzettséget szereztek.

A mutató leírásában hivatkozott oktatási szintek és területek az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszeréhez (ISCED 97) és az Oktatási és képzési területek kézikönyvéhez (Eurostat, 1999) igazodnak. Az ISCED 5 fogalommeghatározása szerint a felsőoktatás első szakasza, és az ISCED 5a. és ISCED 5b. kategóriákat foglalja

magában. A legtöbb ISCED 5a. szintű program nagyrészt elméleti alapú, és célja az, hogy megfelelő képesítést nyújtson a magasabb szintű kutatási programok folytatásához vagy magas szintű képességeket megkövetelő szakmák gyakorlásához. Az ISCED 5b. szint programjai gyakorlati irányultságúak, és tartalmuk tipikusan egy konkrét foglalkozásra hivatott felkészíteni a diákokat. Az ISCED 5b. programokban megszerzett végzettségek nem tesznek lehetővé közvetlen hozzáférést a magasabb szintű kutatási programokhoz.

Az ISCED 6 osztályozás olyan, a felsőoktatás második szakaszához tartozó programokra vonatkozik, amelyek elvégzése magasabb szintű kutatói minősítés megszerzéséhez vezet, gyakran doktori, PhD vagy annál magasabb fokozatban. A programok magasabb szintű tanulmányokra, valamint eredeti kutatói munkára irányulnak, és felsőoktatási intézményekben betöltendő pozíciókra készítik fel a hallgatókat.

A mutató különbséget tesz az ISCED 5-ös és ISCED 6-os végzettséggel rendelkező nők és az ugyanilyen végzettségű férfiak között, és ezáltal megmutatja a természet- és műszaki tudományokkal foglalkozó nők körében a megszerzett végzettség szintje, valamint a foglalkozásbeli irányultság tekintetében jellemző tendenciákat. A különbségtétel mélyebbé teszi az elemzést, mivel a diplomások oktatással kapcsolatos döntései és eredményei nagyban meghatározhatják a számukra hozzáférhető szakmai lehetőségek és társadalmi szerepek körét. Továbbá, a nagyobb érdeklődésre számot tartó szakterületeket részletesebb minősítéssel látták el az esetleges különbségek felfedése céljából. Az adatok olyan megjelenítése, amely azokat az adott szakterületen összesen végzettek számának arányában tünteti fel, megkönnyíti az elemzést, és ezáltal a horizontális és vertikális elkülönültség felismerését is.

6.1. táblázat: Női és férfi diplomások (ISCED 5 és ISCED 6), a) a természettudományok, matematika és számítástechnika területén, valamint b) a mérnöki tanulmányok, feldolgozóipar és építőipar területén, az adott területen összesen végzettek százalékos arányában (2004) ¹⁾

	ISCED 5				ISCED 6			
	Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
eu25 European Union	39,8	60,2	23,6	76,4	39,0	61,0	23,2	76,8
be Belgium	30,4	69,6	20,8	79,2	28,9	71,1	20,2	79,8
bg Bulgaria	56,4	43,6	37,2	62,8	55,8	44,2	39,2	60,8
cz Czech Republic	40,0	60,0	24,4	75,6	34,9	65,1	21,2	78,8
dk Denmark	33,7	66,3	31,4	68,6	26,0	74,0	27,9	72,1
de Germany	36,1	63,9	17,4	82,6	29,5	70,5	11,8	88,2
ee Estonia	48,1	51,9	33,1	66,9	44,0	56,0	37,5	62,5
ie Ireland	42,9	57,1	17,3	82,7	45,3	54,7	28,7	71,3
gr Greece	42,8	57,2	38,5	61,5	32,3	67,7	21,0	79,0
es Spain	36,4	63,6	25,7	74,3	48,9	51,1	27,9	72,1
fr France ^{III)}	30,9	69,1	24,7	75,3	34,4	65,6	-	-
it Italy	53,6	46,4	28,6	71,4	54,0	46,0	31,2	68,8
cy Cyprus	42,2	57,8	20,2	79,8	83,3	16,7	-	-
lv Latvia	39,2	60,8	28,2	71,8	53,3	46,7	38,5	61,5
lt Lithuania	43,2	56,8	33,3	66,7	61,4	38,6	33,9	66,1
lu Luxembourg ^{III)}	-	-	-	-	-	-	-	-
hu Hungary	38,0	62,0	23,6	76,4	32,7	67,3	33,3	66,7
mt Malta ^{IV)}	34,5	65,5	19,3	80,7	60,0	40,0	20,0	80,0
nl Netherlands	23,0	77,0	15,4	84,6	37,7	62,3	23,4	76,6
at Austria	35,8	64,2	17,1	82,9	35,1	64,9	18,6	81,4
pl Poland	40,7	59,3	27,7	72,3	52,9	47,1	24,1	75,9
pt Portugal	50,7	49,3	33,8	66,2	51,5	48,5	35,6	64,4
ro Romania	59,1	40,9	32,5	67,5	45,7	54,3	28,7	71,3
si Slovenia	39,8	60,2	21,1	78,9	40,9	59,1	25,6	74,4
sk Slovakia	40,8	59,2	31,7	68,3	46,3	53,7	29,7	70,3
fi Finland ^{V)}	50,2	49,8	21,6	78,4	41,0	59,0	20,7	79,3
se Sweden	47,5	52,5	28,9	71,1	39,1	60,9	25,9	74,1
uk United Kingdom	37,4	62,6	20,0	80,0	37,9	62,1	21,2	78,8

Forrás: Eurostat, Oktatási mutatók

¹⁾ 2004-ben tíz új tagállam (Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia) csatlakozott az EU-hoz, és ezen év során jelentős számú hallgató vándorolt ki az EU „régii” tagállamaiba. Ezt az „agyelszívást” tükrözik az EU diplomásokra vonatkozó 2004-es számadatai.

^{III)} Forrás: Franciaországi statisztikák. A mérnöki tanulmányok, feldolgozóipar és építőipar (ISCED 6) területéről nem áll rendelkezésre adat.

^{III)} A luxemburgi egyetemet 2003-ban alapították. Ezért 2004-ről nem áll rendelkezésre adat.

^{IV)} Forrás: Nemzeti statisztikák, Málta

^{V)} Forrás: Nemzeti statisztikák, Finnország

Bár az EU-ban jelentős növekedés tapasztalható a felsőoktatási rendszerbe belépő diákok számában, és ennek megfelelően a végzettséget szerzők számában is, a tanulmányi terület megválasztása tekintetében még mindig látható különbségek vannak a nemek között, így ez a kérdés továbbra is a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos viták központi témája. A nemek közötti egyenlőség kérdése ezért nem korlátozható az általános részvételi vagy diplomaszerzési rátákban megfigyelhető egyenlőség szintjére.

Az uniós országok túlnyomó többsége hasonló tendenciát mutat, amely szerint a természet- és műszaki tudományok területén a férfiak többen vannak, mint a nők, míg a nem a természet- és műszaki tudományokhoz tartozó területekre ennek az ellenkezője igaz. Az európai átlag szerint a természettudományok, matematika és számítástechnika területén végzettséget szerzettek között a nők 39,8%-os (ISCED 5), illetve 39%-os (ISCED 6) arányban vannak jelen, a mérnöki tanulmányok, a feldolgozóipar és az építőipar területén pedig 23,6%-os (ISCED 5), illetve 23,2%-os (ISCED 6) arányban, azaz a nők továbbra is alacsony arányban képviseltetik magukat ezeken a területeken.

Elsősorban csak a skandináv, valamint a kelet-európai országok azok, ahol a természet- és műszaki tudományok területén végzett nők száma meghaladja az uniós átlagot, és ez a pozitív tendencia ezekben az országokban sem feltétlenül terjed tovább a munkaerőpiacra. A nők részvételének olyan akadályaival szemben, mint például nők által a természet- és műszaki tudományokban elfoglalt hellyel kapcsolatos kulturális előítéletek és sztereotípiák, konstruktív módon, nemzeti szinten kell fellépni.

A nők képességeinek a természet- és műszaki tudományok területén való kihasználása kulcsfontosságú feladat. Gazdasági szempontból ez a két terület nem nélkülözheti a női tehetségeket és képességeket. Ezért az, hogy minden lehetséges forrást felhasználjunk, hatékonysági kérdés. Ez ahhoz a szakpolitikai vonatkozású kérdéshez vezet, hogy vajon mit lehet tenni a nemek közötti egyensúly javítása céljából a természettudományok, matematika és számítástechnika, valamint a mérnöki tanulmányok, feldolgozóipar és építőipar által felölelt két nagy területen a felsőfokú alapképzés szintjén (ISCED 5) annak érdekében, hogy javuljon a nemek közötti egyensúly az ISCED 6 szintjén csakúgy, mint a mindkét területhez tartozó magas képzettséget igénylő szakmákban. Ahhoz, hogy az EU általános kutatási képességét növelni lehessen, mindkét tanulmányi területre és oktatási szintre figyelmet kell fordítani.

6.2 2. mutató: Nők és férfiak foglalkoztatási rátája a legmagasabb iskolai végzettség szerint

A nemek szerinti bontású foglalkoztatottsági ráták iskolai végzettség szerinti mérése segít felmérni a munkaerőpiacon rendelkezésre álló szaktudás és képességek szintjét, valamint azt, hogy a munkaerőpiac milyen mértékben kínál megfelelő munkahelyeket a nők és a férfiak számára. A mutató a 25 és 64 év közötti nők és férfiak foglalkoztatási rátáját jeleníti meg a legmagasabb iskolai végzettség szerint. Az ISCED 97 osztályozás (III. melléklet) az iskolai végzettség szintének meghatározására szolgál, amely az alábbi három kategóriára oszlik:

- a) Iskolaelőkészítő és alapfokú oktatás, valamint a középfokú oktatás első szintje (ISCED 0-2);
- b) A középfokú oktatás második szintje, valamint a középfokú oktatást követő nem felsőfokú oktatás (ISCED 3-4); valamint
- c) Felsőfokú oktatás (ISCED 5–6).

A kategóriák az e különböző oktatási szinteken megszerzett tudás, készségek és képesítések közötti különbségeket jelenítik meg. Emellett különböző álláslehetőségeket és célirányokat jeleznek a munkaerőpiacon az egyes kategóriákhoz kapcsolódóan. Az adatok a munkaerőpiacra vonatkozó felmérésen (LFS) alapulnak.

6.2. táblázat: A 25 és 64 év közötti nők és férfiak foglalkoztatási rátája a legmagasabb iskolai végzettség szerint (2006)

		Total (ISCED 1997)		Pre-primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)		Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)		Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)	
		Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years	Between 25 and 39 years	Between 40 and 64 years
geo	sex								
eu25 European Union (25 countries)	m Males	86.3	74.7	79.9	65.6	86.9	75.9	91.2	85.4
	f Females	69.7	57.9	50.3	42.8	70.4	63.9	82.6	79.6
be Belgium	m Males	86.4	68.9	74.0	55.4	88.3	74.6	92.3	82.9
	f Females	76.1	51.0	49.0	33.8	74.4	57.4	88.9	74.1
bg Bulgaria	m Males	80.5	68.2	58.6	47.3	83.8	74.3	94.1	83.3
	f Females	70.4	59.0	38.4	31.9	73.1	66.0	86.6	76.7
cz Czech Republic	m Males	91.2	78.1	57.2	52.0	92.9	78.3	93.9	89.5
	f Females	66.6	62.7	40.5	39.7	67.3	65.6	73.7	82.5
dk Denmark	m Males	89.1	81.3	76.5	69.4	91.1	81.5	91.1	88.1
	f Females	79.8	72.1	59.3	58.3	79.0	70.3	86.2	84.1
de Germany	m Males	83.5	75.9	67.2	62.2	83.3	74.4	93.0	84.8
	f Females	70.4	63.2	45.6	46.4	72.8	64.6	82.1	78.0
ee Estonia	m Males	90.0	77.1	76.3	58.9	90.2	76.5	96.5	88.4
	f Females	77.3	77.2	u	54.3	74.6	77.1	86.5	84.9
ie Ireland	m Males	89.1	80.6	79.2	72.0	91.8	86.8	93.2	90.6
	f Females	72.2	55.2	45.8	38.2	69.9	61.0	84.4	77.4
gr Greece	m Males	89.1	80.0	90.1	75.3	88.9	82.2	88.2	88.1
	f Females	63.6	46.4	46.7	36.4	61.8	48.2	79.6	77.6
es Spain	m Males	87.5	78.7	85.5	73.7	88.5	84.6	89.3	86.6
	f Females	68.0	48.3	53.0	36.3	68.3	61.1	80.0	76.7
fr France	m Males	86.1	71.2	75.9	61.4	88.8	75.5	88.8	81.4
	f Females	71.3	61.5	49.0	51.3	71.8	67.3	81.7	74.2
it Italy	m Males	85.4	73.9	84.9	65.6	86.4	82.3	83.2	89.8
	f Females	60.8	45.4	44.9	29.7	67.1	63.3	73.2	81.1
cy Cyprus	m Males	92.6	86.2	84.2	83.1	95.4	85.6	93.5	91.9
	f Females	77.4	58.0	66.0	46.1	73.0	62.0	86.4	77.3
lv Latvia	m Males	83.8	74.3	74.6	56.0	84.8	76.1	96.9	87.6
	f Females	76.5	69.9	49.0	36.9	76.4	69.3	86.7	86.8
lt Lithuania	m Males	84.0	75.8	55.6	45.3	86.8	79.6	93.2	83.4
	f Females	81.0	66.5	u	32.7	76.8	65.7	92.2	85.1
lu Luxembourg (Grand-Duché)	m Males	93.2	75.5	92.6	68.6	93.7	74.9	93.2	85.2
	f Females	73.1	51.6	66.7	42.9	70.1	52.5	81.9	72.9
hu Hungary	m Males	85.4	64.1	64.2	37.1	88.0	68.9	93.8	80.7
	f Females	64.2	54.3	35.0	32.9	65.6	60.3	80.3	77.1
mt Malta	m Males	91.7	77.1	87.2	73.6	96.5	88.9	97.5	86.8
	f Females	51.8	23.1	35.7	18.0	71.2	49.6	u	84.3
nl Netherlands	m Males	92.2	78.9	86.8	72.0	92.8	79.6	95.2	84.1
	f Females	79.9	60.8	58.4	43.8	81.0	67.2	90.3	77.8
at Austria	m Males	90.9	75.3	76.5	62.1	91.9	75.6	94.8	84.4
	f Females	76.2	60.0	57.7	47.4	78.8	62.5	84.1	80.6
pl Poland	m Males	81.9	62.4	60.9	43.3	81.8	63.2	92.0	82.8
	f Females	66.8	48.0	39.6	28.2	61.7	48.3	84.5	75.3
pt Portugal	m Males	87.9	77.1	89.3	75.2	83.1	82.2	88.5	88.0
	f Females	78.5	62.3	74.4	58.2	77.8	77.0	89.1	82.0
ro Romania	m Males	81.0	71.3	71.9	60.8	81.5	71.7	91.3	89.5
	f Females	71.0	56.7	51.7	44.3	73.0	61.2	90.6	85.8
si Slovenia	m Males	89.2	71.8	73.4	58.1	89.7	72.6	95.3	84.0
	f Females	84.8	60.7	75.1	45.5	82.4	60.2	92.5	83.5
sk Slovakia	m Males	86.0	72.1	27.6	34.5	87.9	73.9	97.2	87.4
	f Females	64.8	56.4	20.6	29.0	66.2	60.6	78.5	77.3
fi Finland	m Males	86.3	73.0	75.2	59.3	85.1	74.1	94.2	84.4
	f Females	75.2	72.2	52.0	54.1	72.6	72.0	82.4	84.3
se Sweden	m Males	87.4	81.7	75.3	74.6	89.0	82.8	88.9	86.7
	f Females	79.5	76.5	56.0	57.1	79.3	76.9	85.0	87.8
uk United Kingdom	m Males	88.6	79.3	76.7	67.1	90.2	81.2	94.3	86.6
	f Females	72.6	66.7	52.6	63.0	72.5	79.1	86.3	86.4

Forrás: Eurostat, munkaerőpiacra vonatkozó felmérés (negyedéves felmérési eredmények)

u: nem megbízható vagy bizonytalan adatok

A 6.2. táblázat azt mutatja, hogy az iskolázottság szintjének javulásával minden EU-tagállamban növekszik a nők és férfiak foglalkoztatottsági rátája. Továbbá, az iskolai végzettségtől függetlenül az életkor növekedésével csökken a foglalkoztatottság aránya. Ennek az összefüggésnek a mértéke azonban erősen változó az EU egyes tagállamai között. Noha a nők foglalkoztatottsági aránya minden EU-tagországban alacsonyabb a férfiakénál, a különbségek az iskolázottság szintjének növekedésével csökkennek. A felsőfokú végzettséggel rendelkező nők foglalkoztatottságának aránya például igen magas szintet ér el (a 25 és 39 év közöttiek uniós átlaga 82,6%; a 40 és 64 év közöttiek uniós átlaga: 79,6%), de még mindig hasonló eltéréseket mutat a férfiak adataihoz képest az EU országaiban.

Az adatokból levonható a következtetés, hogy a) az alacsonyan képzettek nagyobb eséllyel válnak munkanélkülivé, vagy szorulnak ki teljes egészében a munkaerőpiacról (inaktivitás), valamint b) a nemek közötti eltérés az iskolázottsági skála alacsonyabb vége felé haladva növekszik. A nők foglalkoztatottsági rátái (uniós átlag) jelentős különbséget mutatnak a középfokú oktatás második szintjéhez és a középfokú oktatást követő nem felsőfokú oktatáshoz (ISCED 3–4) tartozó végzettséggel rendelkező, valamint az alacsonyabb végzettséggel (ISCED 0–2) rendelkező nők között.

Míg az ISCED 0–2 szintjéhez tartozó iskolai végzettséggel rendelkező nőknek (a 25 és 39 év közöttiek közül) kb. 50%-a, illetve (a 40 és 64 év közöttiek közül) 43%-a van jelen aktívan a munkaerőpiacon, az ugyanilyen szintű iskolaelőkészítő és alapfokú oktatásban részt vett, valamint a középfokú oktatás első szintjét elvégzett férfiak 29,6%-kal (a 25 és 39 év közöttiek esetében), illetve 22,8%-kal (40–64 évesek) nagyobb eséllyel rendelkeznek munkahellyel. Bár az ISCED 0–2 szintjén tartószak a nemek közötti különbségek, nem szabad elfelejteni, hogy a nők és a férfiak foglalkoztatottsági rátái közötti különbségek az ISCED 3–4 szintjén is eléri a 16,5/12 százalékpontot (uniós átlag), a felsőoktatás szintjén (ISCED 5–6) pedig a 8,5/5,8 százalékpontot (szintén uniós átlag).

A foglalkoztatási ráták tárgyalása során figyelembe kell venni a gazdasági inaktivitás kérdését is. A gazdaságilag inaktív személyeket az jellemzi, hogy nem rendelkeznek állással, és vagy nem keresnek aktívan munkát, vagy nem készek azonnal munkába állni. A gazdasági inaktivitás életkor és nem függvényében változó. A nők sokkal nagyobb eséllyel maradnak ki a munkaerőpiacról, aminek egyik legfőbb oka családi feladatkörük. Átlagon felüli továbbá az alacsony iskolai végzettségű és az idősebb

népesség gazdasági inaktivitásának aránya. Így az ISCED 0–2 szintje szerinti iskolázottságú nők viszonylag alacsony foglalkoztatottsági rátáját, valamint a két (25–39 éves és 40–64 éves) korcsoport közötti eltéréseket jelentős mértékben a gazdasági inaktivitás indokolja. A legtöbb alacsonyan képzett személy esetében továbbá a gyermekgondozás költsége magasabb, mint a fizetésük, ezért sok alacsonyan képzett nő dönt az otthon maradás mellett.

Így, noha a nők nagy mértékben hozzájárulnak az EU általános foglalkoztatottsági arányához, mégis kisebb eséllyel rendelkeznek munkahellyel, mint a férfiak. Az EU gazdasági fejlődésének fokozódása versenyképes környezetet tesz szükségessé, amelynek azonos mértékben magában kell foglalnia a nőket és a férfiakat. Ezért a munkaerőpiac potenciáljának növelése érdekében a nők és a férfiak végzettségének erősítésére van szükség. Ezzel egyidejűleg alapvető fontosságú az is, hogy a munkaerőpiac kihasználja mind a nők, mind a férfiak meglévő képességeit és tehetségét.

- 6.3 3a. mutató: A nők és a férfiak aránya az ISCED 5a. szintű végzettséggel rendelkezők körében, valamint a PhD fokozattal rendelkezők körében, tágabb tudományág szerint és összességében

A mutató két részre tagolódik. A mutató a szakterületenként elemzett felsőoktatási intézményekben végzettséget szerzett női és férfi diplomások arányát vizsgálja az ISCED 5a. szintjén, ami a tudományos irányultságú felsőoktatási programokat is magában foglalja. Az ISCED 5a. szintjén végzettséget szerzettek jogosultak a magas szintű készségeket megkívánó szakmák gyakorlására, vagy magas szintű kutatási programok folytatására.

A mutató megjelöli továbbá a szakterületenként elemzett felsőoktatási intézményekben PhD/doktori vagy azzal egyenrangú fokozatot (ISCED 6) szerzett nők és a férfiak arányát is az összes PhD/doktori vagy azzal egyenrangú fokozatot szerzett diplomás között. Az ISCED 5a. szintjéhez tartozó és PhD/doktori vagy azzal egyenrangú fokozatú tanulmányok széles területeinek elemzése fényt derít arra, hogy milyen egyensúly áll fenn a nemek között a magasán képzett diplomások körében, amikor elérik a magasabb szintű kutatási programokba való felvétel és az alkalmazásba lépés szintjét. Hasonlóképpen jelzi a nők és férfiak felsőoktatási, valamint magasabb kutatói szinthez tartozó tanulmányi területeken megfigyelhető teljesítményének arányát is.

6.3.a. táblázat: A nők és férfiak aránya az ISCED 5a szintű végzettséggel rendelkezők körében, tagabudományág szerint és összességében (2004)

Isced5a_d1+5a_d2Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)																
Total	Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare			
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men		
eu25European Union (25 countries)	58.4	41.6	77.6	22.4	71.2	28.8	60.6	39.4	42.2	57.8	25.7	74.3	52.4	47.6	75.6	24.4
beBelgium	52.7	47.3	72.0	28.0	64.0	36.0	55.2	44.8	38.7	61.3	23.3	76.7	49.0	51.0	59.9	40.1
bgBulgaria	58.0	42.0	73.3	26.7	64.7	35.3	61.7	38.3	56.4	43.6	37.9	62.1	43.0	57.0	64.0	36.0
czCzech Republic	56.8	43.2	76.8	23.2	64.5	35.5	60.9	39.1	40.6	59.4	24.1	75.9	56.4	43.6	73.9	26.1
dkDenmark	62.0	38.0	73.9	26.1	67.7	32.3	51.8	48.2	38.3	61.7	26.3	73.7	59.0	41.0	83.6	16.4
deGermany	49.9	50.1	71.9	28.1	69.2	30.8	47.7	52.3	36.8	63.2	23.0	77.0	53.1	46.9	66.3	33.7
eeEstonia	69.6	30.4	91.7	8.3	81.1	18.9	67.6	32.4	54.4	45.6	34.3	65.7	62.5	37.5	88.5	11.5
ieIreland	59.6	40.4	80.8	19.2	65.9	34.1	59.6	40.4	41.2	58.8	25.0	75.0	44.8	55.2	82.6	17.4
grGreece	61.9	38.1	75.7	24.3	79.1	20.9	60.5	39.5	42.7	57.3	45.0	55.0	52.6	47.4	62.2	37.8
esSpain	60.0	40.0	79.2	20.8	66.3	33.7	61.4	38.6	44.0	56.0	30.9	69.1	46.5	53.5	79.2	20.8
frFrance ^{II)}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
itItaly	58.1	41.9	85.1	14.9	77.0	23.0	57.2	42.8	53.6	46.4	28.6	71.4	43.5	56.5	66.3	33.7
cyCyprus	76.6	23.4	79.8	20.2	90.4	9.6	74.3	25.7	61.7	38.3	0.0	#DIV/0!	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	70.1	29.9	89.6	10.4	83.4	16.6	70.1	29.9	40.2	59.8	30.9	69.1	47.3	52.7	84.6	15.4
ltLithuania	63.6	36.4	81.9	18.1	77.5	22.5	64.7	35.3	46.0	54.0	34.6	65.4	55.8	44.2	77.3	22.7
luLuxembourg ^{III)} (Grand-Duché)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
huHungary	63.7	36.3	78.6	21.4	71.3	28.7	67.0	33.0	36.7	63.3	24.3	75.7	46.3	53.7	79.9	20.1
mtMalta ^{IV)}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
nlNetherlands	56.6	43.4	79.2	20.8	59.8	40.2	50.9	49.1	23.0	77.0	15.4	84.6	49.6	50.4	77.7	22.3
atAustria	50.7	49.3	76.4	23.6	62.5	37.5	54.6	45.4	35.8	64.2	18.9	81.1	59.0	41.0	60.7	39.3
plPoland	65.5	34.5	75.9	24.1	76.1	23.9	69.6	30.4	40.7	58.8	27.7	72.3	58.8	41.2	75.7	24.3
ptPortugal	68.3	31.7	85.1	14.9	71.5	28.5	64.8	35.2	54.2	45.8	36.0	64.0	62.0	38.0	80.1	19.9
roRomania	56.9	43.1	45.3	54.7	68.1	31.9	62.5	37.5	60.9	39.1	33.2	66.8	41.1	58.9	64.6	35.4
siSlovenia	62.5	37.5	81.7	18.3	73.2	26.8	64.6	35.4	45.0	55.0	27.0	73.0	57.0	43.0	66.0	34.0
skSlovakia	55.3	44.7	73.8	26.2	56.4	43.6	60.2	39.8	41.0	59.0	31.5	68.5	42.8	57.2	76.9	23.1
fiFinland ^{V)}	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
seSweden	63.3	36.7	80.0	20.0	66.4	33.6	59.6	40.4	51.6	48.4	29.3	70.7	55.9	44.1	85.4	14.6
ukUnited Kingdom	55.8	44.2	72.9	27.1	64.1	35.9	56.3	43.7	38.0	62.0	20.7	79.3	61.8	38.2	75.5	24.5

Source: Eurostat, Education indicators

I) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004, and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

II) Source: Statistics France.

III)Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

IV)Source: National statistics, Malta

V)Source: National statistics, Finland

6.3.b. táblázat: A nők és férfiak aránya a PhD fokozattal (PhD ISCED 6) rendelkezők¹⁾ körében, tágabb tudományág szerint és összességében (2004)

Isced6_phdPhD/Doctorate (ISCED 6)																
Geo	Total		Teacher training and education science		Humanities and arts		Social sciences, business and law		Science, mathematics and computing		Engineering, manufacturing and construction		Agriculture and veterinary		Health and Welfare	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
eu25European Union (25 countries)	42.7	57.3	58.7	41.3	50.7	49.3	44.2	55.8	38.4	61.6	22.0	78.0	49.9	50.1	51.7	48.3
beBelgium	33.9	66.1	46.4	53.6	36.6	63.4	43.6	56.4	28.9	71.1	20.2	79.8	37.3	62.7	39.1	60.9
bgBulgaria	50.8	49.2	52.6	47.4	67.1	32.9	42.9	57.1	55.8	44.2	39.2	60.8	63.6	36.4	50.0	50.0
czCzech Republic	35.6	64.4	73.0	27.0	41.6	58.4	46.2	53.8	34.9	65.1	21.2	78.8	33.9	66.1	36.2	63.8
dkDenmark	35.9	64.1	0 ⁽ⁱ⁾	0 ⁽ⁱ⁾	50.0	50.0	39.1	60.9	26.0	74.0	27.9	72.1	56.2	43.8	46.0	54.0
deGermany	39.0	61.0	50.8	49.2	48.8	51.2	35.0	65.0	29.5	70.5	11.8	88.2	58.8	41.2	50.0	50.0
eeEstonia	62.2	37.8	100.0	0.0	60.7	39.3	61.5	38.5	44.0	56.0	37.5	62.5	20.0	80.0	80.5	19.5
elIreland	45.7	54.3	50.0	50.0	47.9	52.1	53.1	46.9	45.3	54.7	28.7	71.3	47.6	52.4	55.0	45.0
grGreece	38.1	61.9	51.9	48.1	51.0	49.0	52.1	47.9	32.3	67.7	21.0	79.0	43.6	56.4	65.4	34.6
esSpain	47.5	52.5	57.5	42.5	48.8	51.2	49.0	51.0	48.9	51.1	27.9	72.1	44.1	55.9	51.8	48.2
frFrance ⁽ⁱⁱⁱ⁾	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
itItaly	50.9	49.1	72.5	27.5	58.5	41.5	50.4	49.6	54.0	46.0	31.2	68.8	54.4	45.6	61.5	38.5
cyCyprus	61.5	38.5	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0	83.3	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
lvLatvia	58.3	41.7	100.0	0.0	50.0	50.0	57.9	42.1	53.3	46.7	38.5	61.5	100.0	0.0	52.9	47.1
ltLithuania	57.5	42.5	0.0	:	77.6	22.4	59.4	40.6	61.4	38.6	33.9	66.1	54.5	45.5	60.0	40.0
luLuxembourg ^(vi) (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
huHungary	42.9	57.1	66.1	33.9	50.0	50.0	45.7	54.3	32.7	67.3	33.3	66.7	30.3	69.7	39.9	60.1
mtMalta ^(v)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nlNetherlands	39.4	60.6	0.0	0.0	42.7	57.3	40.9	59.1	37.7	62.3	23.4	76.6	39.0	61.0	48.6	51.4
atAustria	40.5	59.5	58.5	41.5	52.7	47.3	41.9	58.1	35.1	64.9	18.6	81.4	55.7	44.3	63.2	36.8
plPoland	46.9	53.1	:	:	54.9	45.1	48.2	51.8	52.9	47.1	24.1	75.9	48.7	51.3	51.5	48.5
ptPortugal ^(vi)	47.8	52.2	78.3	21.7	50.9	49.1	46.3	53.7	51.3	48.7	35.0	65.0	52.8	47.2	46.3	53.7
roRomania	49.3	50.7	:	:	67.8	32.2	51.7	48.3	45.7	54.3	28.7	71.3	0.0	100.0	56.3	43.7
siSlovenia	40.6	59.4	50.0	50.0	57.5	42.5	39.0	61.0	40.9	59.1	25.6	74.4	50.0	50.0	53.8	46.2
skSlovakia	45.0	55.0	68.1	31.9	46.7	53.3	50.7	49.3	46.3	53.7	29.7	70.3	35.7	64.3	48.5	51.5
fiFinland ^(viii)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
seSweden	44.8	55.2	79.3	20.7	56.0	44.0	43.3	56.7	39.6	60.4	25.0	75.0	45.2	54.8	56.9	43.1
ukUnited Kingdom	43.1	56.9	60.4	39.6	49.3	50.7	50.7	49.3	37.9	62.1	21.2	78.8	47.2	53.1	54.5	45.5

Source: Eurostat, Education indicators

I) Ten new Member States (Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) joined the EU in 2004 and during that year, a considerable number of students migrated to the "old" EU Member States. This "brain drain" is reflected in the EU graduate figures for 2004.

II) Denmark's national statistics use different categories than those defined by Eurostat. Thus, the data shown in the table is skewed. Both, women and men make up the total of ISCED 6 graduates in teacher training & education.

III) No data for PhD ISCED 6 is available

IV) Luxembourg's University was founded in 2003. Therefore, there is no graduate data available for 2004.

V)No data for PhD ISCED 6 is available

V)National Portuguese statistics

VI)No data for PhD ISCED 6 is available

VI)No data for PhD ISCED 6 is available

Az ISCED 5a. szintű végzettséggel rendelkezők között a nők általános aránya (uniós átlag: 58,4%) meghaladja a férfiakét. Ugyanakkor feltűnő eltérések mutatkoznak az egyes tárgykörök tekintetében az ISCED 5a. szintű végzettséggel rendelkező nők megfelelő arányai között. Az olyan tudományágakat, mint például a tanárképzést és az oktatást, a humán tudományokat és a művészeteket, valamint az egészségügyi és jóléti tanulmányokat a nők a férfiaknál gyakrabban választják. A hagyományosan a férfi sztereotípiákhoz kötődő tudományágak — pl. a természettudományok, a matematika és a számítástechnika, valamint a mérnöki, ipari és építőmérnöki tanulmányok — területén a férfiak száma jelentősen nagyobb. Így az ISCED 5a. szintű végzettséggel rendelkezők között a nők általános kiemelkedő aránya az egyes tudományágak vizsgálata során a nemektől függő sztereotipikus elrendeződést mutat.

Az ISCED 6. szintjén a nők és a férfiak által választott tudományágak trendje az ISCED 5a. szinten tapasztalható helyzetet tükrözi, és azokban a tárgykörökben, ahol a férfiak aránya általában magasabb, azt tovább erősíti. Ugyanakkor a korábban a nők által előnyben részesített tudományágakban a férfiak arányának növekedése is tapasztalható.

Így a mutatók a tárgyválasztás tekintetében horizontális szegregációt és ezzel egyidejűleg a vertikális dimenzióban nemek közötti egyenlőtlenséget mutatnak. Az EU tagállamainak nagy részében a felsőoktatásban részt vevő női hallgatók általános aránya nagyobb, és a diploma megszerzésekor (ISCED 5a. szint) a nők a legtöbb esetben növelték a férfakkal szemben fennálló előnyüket. A PhD-/doktori és az azzal azonos szinten (ISCED 6.) tanulmányokat folytató hallgatók között ugyanakkor a férfiak és nők aránya fordított.

Fontos annak a felismerése, hogy az ISCED 5a. és az ISCED 6. szint az oktatási rendszerből a magas szinten megvalósuló munkavállaláshoz vezető eszközként szolgál, különösen a kutatás és fejlesztés területén. Ezért a vonatkozó politikának arra kell összpontosítania, hogy az ISCED 5a. végzettséget, valamint a PhD-/doktori vagy azzal egyenértékű végzettséget szerzők között megkönnyítse, hogy a nők és férfiak aránya egyensúlyba kerüljön. Ez egyrészt kibővítené az eredeti kutatási megközelítések körét, másrészt pedig felvétené a nőket és a férfiakat azokkal a készségekkel és képesítésekkel, amelyek a kutatás és fejlesztés területén a felső vezetésben és a döntéshozatalban való részvételükhöz szükségesek akár a magán-, akár a közszférában.

6.4 3b. mutató: a nők és a férfiak aránya a tudományos életben dolgozók körében A., B., és C. besorolási fokozatban és összesen

A tudományos élet egyes besorolási szintjein a nők és a férfiak viszonylagos aránya a nemek közötti paritás előmozdítása szempontjából alapvető fontossággal bír.

Létfontosságú ezért a tudományos életben való foglalkoztatás vertikális dimenzióját elmozdítani a jelenlegi, nemi szempontból elfoglalt kutatási területről egy, a nők és a férfiak hozzájárulásából egyaránt részesülő kreatív és fenntartható kutatás-fejlesztési környezet felé.

A tudományos életben dolgozó nőknek és férfiaknak az összes ilyen dolgozóhoz képest a besorolási fokozat szerint kimutatott, illetve összesített arányára vonatkozó mutató lehetővé teszi a nemi arányok felmérését a különböző besorolási szinteken. A tudományos életben dolgozók besorolási fokozata szolgál referenciapontként. Ezt az Európai Bizottság által javasolt osztályozást a statisztikai kapcsolattartók (a nőkkel és a természettudományokkal foglalkozó helsinki csoport alsóportja) dolgozták ki a tudományos élet vertikális dimenziójának kifejezésére, mivel az az ISCED-osztályozásban nem szerepel. A tudományos életben dolgozók besorolási fokozatai kifejezik a tudományos intézményekben elfoglalt pozíciók, a tapasztalat és az iskolai végzettség közötti kapcsolatot:

A. besorolási fokozat: a legmagasabb besorolási fokozat / beosztás, amelyben általában kutatást végeznek;

B. besorolási fokozat: a legmagasabb pozíciónál alacsonyabb, de a frissen szerzett PhD képesítéssel rendelkezőknél magasabb pozícióban dolgozó kutatók; és C. besorolási fokozat: az első besorolási fokozat / beosztás, amelybe a friss PhD-képesítéssel (ISCED6.) rendelkezőket általában felveszik.

6.4. táblázat: A nők és a férfiak aránya a tudományos életben dolgozók körében A., B., és C. besorolási fokozatban és összesen

	Grade A		Grade B		Grade C		Total	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
geo								
EU average	15.3	84.7	32.2	67.8	42.0	58.0	32.1	67.9
Belgium	9.0	91.0	20.7	79.3	33.1	66.9	25.3	74.7
Bulgaria	15.9	84.1	31.2	68.8	46.1	53.9	31.2	68.8
Czech Republic	10.3	89.7	22.1	77.9	40.2	59.8	32.0	68.0
Denmark	10.9	89.1	24.4	75.6	37.6	62.4	25.1	74.9
Germany	9.2	90.8	16.1	83.9	25.9	74.1	17.4	82.6
Estonia	17.2	82.8	37.1	62.9	56.6	43.4	44.0	56.0
Ireland	:	:	:	:	:	:	:	:
Greece	11.3	88.7	22.7	77.3	31.9	68.1	22.7	77.3
Spain	12.9	87.1	25.8	74.2	39.3	60.7	34.2	65.8
France	16.1	83.9	38.7	61.3	:	:	31.9	68.1
Italy	16.4	83.6	31.4	68.6	43.8	56.2	31.2	68.8
Cyprus	10.2	89.8	17.2	82.8	37.5	62.5	29.9	70.1
Latvia	26.5	73.5	37.0	63.0	65.0	35.0	57.7	42.3
Lithuania	12.1	87.9	37.4	62.6	49.5	50.5	38.7	61.3
Luxembourg	:	:	:	:	:	:	:	:
Hungary	15.4	84.6	30.9	69.1	46.0	54.0	36.2	63.8
Malta	2.3	97.7	31.7	68.3	14.2	85.8	26.7	73.3
Netherlands	9.4	90.6	14.2	85.8	27.0	73.0	19.3	80.7
Austria	9.5	90.5	16.2	83.8	35.6	64.4	25.8	74.2
Poland	19.5	80.5	27.4	72.6	41.0	59.0	34.9	65.1
Portugal	20.9	79.1	34.4	65.6	43.4	56.6	38.0	62.0
Romania	18.0	82.0	34.9	65.1	:	:	41.4	58.6
Slovenia	13.5	86.5	31.5	68.5	48.5	51.5	28.5	71.5
Slovakia	29.1	70.9	49.1	50.9	:	:	39.6	60.4
Finland	21.2	78.8	46.6	53.4	52.9	47.1	38.9	61.1
Sweden	17.6	82.4	36.1	63.9	52.2	47.8	33.0	67.0
United Kingdom	16.1	83.9	38.6	61.4	40.0	60.0	37.5	62.5

Source: She Figures 2006 -Women and Science Statistics and Indicators

A 6.4. táblázatban található indikatív adatokból egyértelmű, hogy a tudományos életben elterjedt a vertikális szegregáció. Míg a tudományos karrierük elején járó nők a teljes szám 42%-át teszik ki (uniós átlag: C. besorolási fokozat), az A. besorolási fokozatba tartozó beosztások csupán 15,3%-át (uniós átlag) töltik be nők. Általában véve a tudományos intézetekben az A. és a B. besorolási fokozatba tartozó beosztások oroszlánrészét, 84,7% illetve 67,8%-át (uniós átlag) férfiak töltik be. Ez azt jelenti, hogy a kutatással foglalkozó nőknek csupán töredéke jut el szakmai előmenetele során vezető pozícióba.

Ennek oka részben az, hogy a nőknek továbbra is olyan akadályokkal kell szembesülniük, amelyek megakadályozzák őket abban, hogy lehetőségeiket a lehető legteljesebb mértékben kihasználják. A produktív erőforrásokhoz és a mentorokhoz való hozzáférés hiánya, az úgynevezett „úri klubok” létezése, a rugalmatlan munkakörülmények és munkaidő, a családbarát munkahelyi környezet hiánya, a családon belüli feladatok nem megfelelő megosztása, továbbá a megfelelő és megfizethető gyermekgondozási szolgáltatások hiánya és a diszkriminatív hozzáállás gyakran megakadályozza, hogy a nők eljussanak a legmagasabb beosztásokba. Összehasonlításképpen a férfiak a nőknél továbbra is sokkal kevésbé veszik ki a részüket a családdal járó feladatokból, így a családi élet és munka összeegyeztetésével összefüggő kérdések is kevésbé érintik őket. A széles körben elterjedt sztereotípiák következtében a férfiak szerepe ebben az összefüggésben a jelentőségéhez képest kevesebb figyelmet kap. Ha a férfiak a családdal járó feladatok elvégzéséből aktívan és egyenlő mértékben kivennék a részüket, ez a nemek közötti egyenlőség tekintetében hatalmas előrelépést jelentene.

Noha történtek előrelépések, az egyenlőtlenség továbbra is fennáll. Újra kell gondolni a foglalkoztatáspolitikákat annak érdekében, hogy a nemek közötti egyenlőség szempontját integrálják a tudományos életbe, hogy felhívják a figyelmet a lehetőségek szélesebb körére, és hogy orvosolják a tudományos életben jelenleg tapasztalható munkahelyi és foglalkoztatási szokásoknak a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt negatív hatását. A pekingi cselekvési platform kiemeli, hogy ahhoz, hogy a kutatás, a tudomány és a gazdaság területén megvalósuljon a nők és a férfiak közötti egyenlőség, aktív erőfeszítéseket kell tenni a nők és a férfiak munkája, tapasztalata, tudása és értékrendszere által a társadalom egésze érdekében tett hozzájárulás teljesebb elismerésének és értékelésének megkönnyítése felé.

7. Összegzés

Az Európai Unióban a nők a férfiakkal azonos szintre jutottak el az oktatás és a képzés területén. A nemek közötti arány a felsőoktatási rendszerbe történő belépésnél kiegyenlítődött. Átlagosan a nők a férfiaknál magasabb szintű végzettséget / képzettséget szereznek.

A német elnökség által készített jelentés olyan mutatók alkalmazására tesz javaslatot, amelyek információt nyújtanak a nemek közötti paritásról a felsőoktatás és a kutatás területén, valamint az iskolai végzettség megtérüléséről. A mutatók jelzik azokat a területeket, ahol a nemek aránya nem kiegyensúlyozott, és ahol szükség van az oktatás, a kutatás és a foglalkoztatás területén a nemek közötti egyenlőséget előmozdító, már meglévő uniós stratégiák alkalmazására.

Az első fontos megállapítás alátámasztja azt a tényt, hogy noha a felsőoktatásban a nők aránya meghaladja a férfiak arányát, a tudományos és műszaki területeken továbbra is a férfiak száma az uralkodó. Egy másik lényeges megállapítás az, hogy a nők és a férfiak jelenléte a munkaerőpiacon az iskolai végzettségük szintjéhez kapcsolódik. A nők tekintetében az e két tényező közötti összefüggés hangsúlyosabb, mint a férfiak esetében. Minél magasabb ugyanis az iskolai végzettség szintje, annál kisebb a nemek közötti különbség a foglalkoztatási mutatók között. Ennek ellenére azonban a különbségek továbbra is fennállnak. Ennek okai összetettek és egymáshoz kapcsolódnak: a munka és családi élet kielégítő összeegyeztetése sem a nők, sem a férfiak számára nem lehetséges, a családi feladatok gyakran egyenlőtlenül oszlanak meg a férfiak és a nők között, a nemi szerepeket sztereotípiák uralják, és nyílt megkülönböztetés tapasztalható.

Az indikatív adatokból származó harmadik lényeges megállapítás a tudományos életben fennálló erős vertikális, nemek szerinti szegregációhoz kapcsolódik. A tudományos életben ahogy haladunk felfele a hierarchia szintjei között, annál kevesebb nőt találunk. Ennek az oka ugyanaz, mint a munkaerőpiacon általában a nők és a férfiak egyenlőtlen jelenlétének.

A jelentés megállapításai egyértelműen alátámasztják, hogy további erőfeszítésekre van szükség, hogy a férfiak és a nők ösztönzést kapjanak arra, hogy folytassák az általuk választott életpályát, különösen, de nem kizárólag a felsőoktatás területén. Ebbe beletartozik, hogy megfelelő lehetőség nyíljon a családi élet és a tanulás, a képzés, a kutatás és/vagy a munka összeegyeztetésére, a nemi sztereotípiák leküzdésére, valamint a nemek szerinti közvetlen és közvetett megkülönböztetés megelőzésére, kivizsgálására és megszüntetésére.

Míg a javasolt mutatók hangsúlyozzák, hogy az oktatás és a kutatás területén a nemek közötti egyenlőséget célzó politikákat kell alkalmazni, a jelentés egyértelműen rámutat arra, hogy az „egész életen át tartó tanulás” és a „migránsok az oktatási rendszerben” a nők és a férfiak oktatásának és képzésének olyan területei, amelyek a nemek szempontjából további vizsgálatot igényelnek. Mivel azonban az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó strukturális mutató kevés uniós szintű információt nyújt a nemekre vonatkozóan, és mivel az egyes tagállamokban alkalmazott eltérő fogalommeghatározásoknak és jogszabályoknak köszönhetően a migráns nőkre és férfiakra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre koherens, egyedi és összehasonlítható adatok, „az egész életen át tartó tanulás” és a „migránsok az oktatási rendszerben” területére vonatkozóan jelenleg nem lehet mutatókat kidolgozni.

A pekingi cselekvési platform uniós tagállamok általi végrehajtására vonatkozó mutatók

1999 óta a Tanács a következő mutatókat dolgozta ki a nemek közötti egyenlőségre vonatkozóan:

- Nők a hatalomban és a döntéshozatalban, finn elnökség, 1999
- Nők a gazdaságban (a munka és a családi élet összeegyeztetése), francia elnökség, 2000
- Nők a gazdaságban (egyenlő díjazás), belga elnökség, 2001
- Nőkkel szembeni erőszak, dán elnökség; a spanyol elnökség által készített tanulmány és megtartott konferencia alapján, 2002
- Nők és férfiak a gazdasági döntéshozatalban, olasz elnökség; a görög elnökség által végzett tanulmány alapján, 2003
- Munkahelyi szexuális zaklatás, holland elnökség; az ír elnökség által végzett tanulmány alapján, 2004
- Nők és az egészség, osztrák elnökség, 2006
- Intézményi mechanizmusok, finn elnökség, 2006

Adatbázisok

Eurostat:

Az Eurostat az Európai Községek Statisztikai Hivatala. Feladata, hogy az Európai Uniónak magas színvonalú statisztikai információkat szolgáltatson. Azon túl, hogy az Eurostat szoros együttműködést folytat olyan nemzetközi szervezetekkel, mint az ENSZ és az OECD, az Unión kívüli országokkal is együttműködik. Az Eurostat kulcsfontosságú feladata, hogy összehangolja a tagjelölt és fejlődő országok statisztikai rendszereinek továbbfejlesztését.

Ebben a jelentésben az 1., 2. és a 3a. mutató Eurostat-adatok felhasználásával készült.

Eurydice:

Az európai oktatási információs hálózat, az Eurydice az Európai Bizottság és a tagállamok által 1980-ban létrehozott egyik olyan stratégiai mechanizmus, amelynek célja, hogy a rendszerek és szakpolitikák megértésének javításával erősítse az együttműködést. Az Eurydice 1995 óta a Socrates közösségi oktatási cselekvési program szerves részét is képezi.

Az Eurydice a különféle európai oktatási rendszerekkel és oktatáspolitikákkal kapcsolatos megbízható, könnyen összehasonlítható információk összegyűjtésére, figyelemmel kísérésére, feldolgozására és terjesztésére szolgáló intézményi hálózat.

Az Eurydice az Európai Unió tagállamainak, az Európai Szabadkereskedelmi Társulásnak az Európai Gazdasági Térségben részt vevő három országának, valamint a Socrates programban részt vevő tagjelölt országoknak az oktatási rendszereit foglalja magában.

A hálózat első és legfontosabb célkitűzése, hogy a döntéshozókat és az oktatásban részt vevő valamennyi felet igényeikhez igazított információkkal és tanulmányokkal lásson el. Az Eurydice az oktatási rendszerekkel és az oktatáspolitikákkal kapcsolatos információcserék kialakítása útján javítja az európai oktatási együttműködést.

A hálózat számos európai és nemzetközi szervezettel szoros együttműködést folytat. Az Eurydice Európai Egység támogatja a Bizottságnak az olyan nemzetközi szervezetekkel folytatott munkáját, mint az Európa Tanács, az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) és az UNESCO (az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete).

OECD – Egy pillantás az oktatásra, 2006

Az OECD-országok kormányai az oktatást hatékonyabbá tévő szakpolitikák kidolgozására törekednek, miközben keresik az oktatás iránti egyre növekvő kereslet kielégítését célzó kiegészítő forrásokat.

Az „Egy pillantás az oktatásra” 2006-os kiadása lehetővé teszi, hogy az egyes országok más országok teljesítményének tükrében értékeljék magukat. A jelentés sokszínű, összehasonlítható és naprakész mutatókat tartalmaz az oktatási rendszerek teljesítményére vonatkozóan, és egy szakmai konszenzust képvisel arra nézve, hogy hogyan mérhető nemzetközi szinten az oktatás jelenlegi állapota.

A mutatók figyelembe veszik, hogy ki vesz részt az oktatásban, milyen összeget fordítanak az oktatásra, hogyan működnek az egyes oktatási rendszerek, és milyenek az elért eredmények. Ez utóbbi egy sor különféle eredményre vonatkozó mutatót tartalmaz, a diákok kulcsfontosságú tárgykörökben nyújtott teljesítményének összehasonlításától kezdve az oktatásnak a keresetekre, illetve a felnőttek elhelyezkedési esélyeire gyakorolt hatásáig.

Női adatok, 2006

A „Női adatok, 2006” című kiadvány a második olyan kiadvány, amely válogatott, nemek szerint lebontott uniós foglalkoztatási statisztikákat tartalmaz más kiegészítő adatokkal együtt, amelyek fényes perspektívákat mutatnak a férfi és női tudományos dolgozók és kutatók jelenlegi foglalkoztatási helyzetére vonatkozóan. A sorozatot a Bizottság Kutatási Főigazgatóságának a Nők és a Tudomány elnevezésű egysége indította 2003-ban, annak érdekében, hogy a nemek közötti egyenlőség felé való előrehaladás feltérképezésében felhasználható, folytatólagos regisztert hozzon létre.

Az elképzelés elsősorban arra irányult, hogy a sorozat szisztematikus bizonyítékokkal szolgáljon a nemek közötti egyenlőtlenségekről, amiket helyénvaló lehet uniós és/vagy tagállami szintű politikai beavatkozással kezelni. További célja volt, hogy előmozdítsa a nemek szerint lebontott statisztikák összegyűjtését egy sor mutatóhoz.

A „Női adatok, 2006” adatait e jelentés 3b. mutatójához használták fel.

AZ ISCED97 SZINTEK, OSZTÁLYOZÁSI KRITÉRIUMOK ÉS ALKATEGÓRIÁK LEÍRÁSA

0	ISKOLAEELŐKÉSZÍTŐ SZINTŰ OKTATÁS	Fő kritériumok	Kiegészítő kritériumok	Alkategóriák
	A szervezett oktatás kezdeti szakasza, amelynek célja, hogy a legfiatalabb gyermekeket bevezesse az iskolához hasonló környezetbe.	Iskolai vagy képzési keretben kell megvalósítani, célja, hogy megfeleljen a legalább hároméves gyermekek oktatási és fejlődési igényeinek, és a gyermekeket célzó oktatási programok nyújtásához szükséges megfelelő képzettséggel (pl. képesítéssel) rendelkező alkalmazottakat kell foglalkoztatnia.	Pedagógia végzettséggel rendelkező oktatói személyzet; oktatási elemekkel rendelkező tanterv végrehajtása.	
1	ALAPFOKÚ OKTATÁS	Fő kritériumok	Kiegészítő kritériumok	
	Célja általában, hogy a tanulók számára szilárd tudást adjon az olvasás, az írás és a matematika területén.	Az alapfokú oktatásra jellemző rendszeres tanulmányok kezdete, pl. az olvasás, az írás és a matematika területén. Belépés a nemzeti szinten kijelölt alapfokú intézményekbe vagy programokba. Az olvasási tevékenység megkezdése önmagában nem elegendő kritérium egy oktatási program ISCED 1. szintű minősítéséhez.	Azokban az országokban, ahol a tanköteles életkor (vagy legalább az az életkor, amikor gyakorlatilag minden tanuló megkezdte tanulmányait) későbbre esik, mint az említett tárgyakból a rendszeres tanulmányok kezdete, a tankötelesség első évét az ISCED 0. és az ISCED 1. szint közötti határ megállapítására kell felhasználni.	

2	A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS ELSŐ SZINTJE	Fő kritériumok	Kiegészítő kritériumok	Milyen irányba hivatottak a programok felkészíteni a diákokat	Programorientáció
	A középfokú oktatás első szintje általában folytatja az alapfokú tanulmányok alapvető programjait, bár az oktatás általában tantárgyközpontúbb, gyakran több szaktanár alkalmazásával, akik a saját szakterületüknek megfelelő órákat tartanak.	A 2. szint elején alkalmazott programok olyan szinten megfelelnek egymásnak, hogy azokat tantárgyközpontúbb módon szervezik meg, több, a saját szakterületüknek megfelelő órát tartó szaktanár alkalmazásával. Amennyiben ez a szervezeti átmeneti pont nem felel meg a nemzeti oktatási programok közötti természetes választóvonalnak, akkor a programokat azon a ponton kell elválasztani egymástól, ahol a nemzeti programokban megjelenik ez a szervezeti váltás.	Amennyiben nincs egyértelmű választóvonal, amely ehhez a szervezeti váltáshoz kapcsolódik, akkor az országoknak az alapfokú oktatás hatodik évét követően mesterségesen kell nemzeti programjaikat ISCED 1. és ISCED 2. szintre bontani.	A programok célja, hogy a diákokat előkészítse a 3. szintre való közvetlen belépésre egy olyan sorban, amelynek végső célja a felsőfokú tanulmányok, vagyis az ISCED 3A. vagy 3B. szint megkezdése.	Olyan oktatás, amelynek nem kifejezett célja, hogy az abban résztvevőket meghatározott foglalkozási ágakra vagy szakmákra, illetve további szakképző vagy műszaki oktatási programokra készítse elő.
			Azokban az országokban, amelyekben a középfokú oktatás első és második szintje rendszerszerűen nem különül el egymástól, és amelyekben a középfokú oktatás első szintje három évnél hosszabb ideig tart, kizárólag az alapfokú oktatást követő első három évet kell a középfokú oktatás első szintjének tekinteni.	A programok célja, hogy felkészítse a diákokat a 3C. szintű programokba való közvetlen belépésre.	Olyan oktatás, amely a résztvevőket felkészíti, hogy további képzés nélkül meghatározott foglalkozásokat kezdjenek meg. Az ilyen programok sikeres teljesítése a munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítés megszerzéséhez vezet.

2	A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS ELSŐ SZINTJE	Fő kritériumok	Kiegészítő kritériumok	Milyen irányba hivatottak a programok felkészíteni a diákokat	Programorientáció
				A programok célja, hogy e szint végén közvetlen belépést biztosítson a munkaerőpiacra (időnként „végprogramoknak” nevezik őket).	
3	A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS MÁSODIK SZINTJE	Fő kritériumok	Moduláris programok	Milyen irányba hivatottak a programok felkészíteni a diákokat	Programorientáció
	A legtöbb országban a középfokú oktatás záró szakasza. Az oktatás általában az ISCED 2. szintjéhez képest erőteljesebben a szaktárgyak mentén rendeződik, és a tanároknak általában az ISCED 2. szintjénél magasabb szintű, vagy tantárgyspecifikusabb képesítéssel kell rendelkezniük.	A 2. és 3. szint elválasztásában a középfokú oktatás első és második szintje közötti nemzeti választóvonalnak kell a meghatározó tényezőnek lennie. Az ezen a szinten folytatott programok megkezdéséhez a felvétel feltétele általában az ISCED 2. szintjének teljesítése, vagy pedig az alacsony végzettség és olyan élettapasztalatok kombinációja, amelyek bizonyítják az ISCED 3. szintjén oktatott tárgyak elsajátításának képességét.	A moduláris programban a képesítés kurzusblokkoknak vagy moduloknak meghatározott tantervi előírásoknak megfelelő programba való beépítésével szerezhető meg.	A programok célja, hogy közvetlen belépést biztosítsanak az 5A. szintre.	Olyan oktatás, amelynek nem kifejezett célja, hogy az abban résztvevőket meghatározott foglalkozási ágakra vagy szakmákra, illetve további szakképző vagy műszaki oktatási programokra készítse elő.

3	A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁS MÁSODIK SZINTJE	Fő kritériumok	Moduláris programok	Milyen irányba hivatottak a programok felkészíteni a diákokat	Programorientáció
			Az egyes moduloknak azonban nem feltétlenül kell meghatározott oktatási vagy munkaerő-piaci céllal, vagy külön programorientációval bírniuk.	B	Olyan oktatás, amely a résztvevőket felkészíti, hogy további képzés nélkül meghatározott foglalkozásokat kezdjenek meg. Az ilyen programok sikeres teljesítése a munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítés megszerzéséhez vezet.
				C	
				A programoknak nem célja, hogy közvetlen belépést biztosítsanak az ISCED 5A. vagy 5B. szintre. Ezért ezek a programok a munkaerőpiacra, az ISCED 4. szintű programokba vagy más, ISCED 3. szintű programokba való közvetlen belépésre jogosítanak fel.	

szakképzés

4	A KÖZÉPFOKÚ OKTATÁST KÖVETŐ NEM FELSŐFOKÚ OKTATÁS	Fő kritériumok	A 4. szintbe beilleszthető programtípusok	Milyen irányba hivatottak a programok felkészíteni a diákokat	Programorientáció
	Ezek a programok nemzetközi szempontból áthidalják a középfokú oktatás második szintje és a középfokú oktatást követő oktatás közötti határt, még akkor is, ha a nemzeti rendszerben egyértelműen vagy a középfokú oktatás második szintjének, vagy az azt követő oktatásnak minősülnek.	Az ISCED 4. szintű programokat megkezdő diákok általában teljesítették az ISCED 3. szintet.	Az első típusba azok a rövid szakképző programok tartoznak, amelyeknek a tartalma sok országban nem minősül felsőfokúnak, illetve amelyek időtartama nem felel meg az ISCED 5B. követelményének, ami legalább két év.	A A programok célja, hogy közvetlen belépést biztosítsanak az 5A. vagy 5B. szintre.	Általános Olyan oktatás, amelynek nem kifejezett célja, hogy az abban résztvevőket meghatározott foglalkozási ágakra vagy szakmákra, illetve további szakképző vagy műszaki oktatási programokra készítse elő.
	Gyakran nem jelentősen magasabb szintűek az ISCED 3. szintjének programjainál, azonban céljuk, hogy a 3. szintű programot már elvégzett résztvevők tudását elmélyítse. A diákok az ISCED 3. szintű programjaiban résztvevőknél általában idősebbek.		Ezek a programok gyakran azokat a diákokat célozzák, akik már elvégezték a 3. szintet, ugyanakkor a hivatalos ISCED 3. szintű végzettség nem feltétlenül felvételi követelmény.	B A programoknak nem célja, hogy közvetlen belépést biztosítsanak az ISCED 5A. vagy 5B. szintre. Ezek a programok a munkaerőpiacra vagy más az ISCED 4. szintű programokba való közvetlen belépésre jogosítanak fel.	szakképzés Olyan oktatás, amely a résztvevőket felkészíti, hogy további képzés nélkül meghatározott foglalkozásokat kezdjenek meg. Az ilyen programok sikeres teljesítése a munkaerőpiac szempontjából releváns szakképesítés megszerzéséhez vezet.

5	A FELSŐOKTATÁS ELSŐ SZAKASZA	A szinthez és az alkategóriákhoz (5A és 5B) szükséges osztályozási kritériumok	Kumulatív elméleti időtartam (a felsőfokú oktatásban)	A nemzeti diploma- és képesítési rendszerben elfoglalt hely
	Az ISCED 5. szintű programok a 3. és 4. szinten kínált programokénál magasabb szintű oktatási tartalommal bírnak.	E programok megkezdéséhez általában az ISCED 3A. vagy 3B. szintjének sikeres elvégzése, vagy az ISCED 4A. szintjén egy hasonló képesítés megszerzése szükséges.		
5A	Az ISCED 5A. szintű programok jórészt elméleti alapokon nyugszanak, és céljuk, hogy megfelelő képesítést nyújtsanak a magas szintű kutatási programok vagy magas szintű készségeket megkívánó szakmák megkezdéséhez.	1. a minimális kumulatív elméleti időtartam (felsőfokú oktatásban) három év; 2. általában követelmény, hogy a kar magas szintű kutatási programok folytatásához szükséges felhatalmazással rendelkezzen; 3. beletartozhat egy kutatási projekt elvégzése vagy egy diplomamunka elkészítése; 4. magas szintű készségeket megkívánó szakmák, vagy magas szintű kutatási programok megkezdéséhez szükséges szintű oktatást biztosít.	Lehetséges időtartamok: 5 évnél rövidebb; öt év, vagy annál hosszabb.	Kategóriák: első; második vagy további.
5B	Az ISCED 5B. szintű programok általában gyakorlatiasabbak, műszakibb jellegűek, vagy az adott foglalkozásnak megfelelően szakosodottabbak az ISCED 5A. szintű programoknál.	1. az ISCED 5A. szintű programoknál gyakorlatközpontúbbak és az adott foglalkozásnak megfelelően szakosodottabbak, és nem készítik fel a diákokat a magas szintű kutatási programokba való közvetlen belépésre; 2. minimális időtartamuk két év; 3. a program tartalmának célja általában, hogy felkészítse a diákokat egy adott foglalkozás megkezdésére.	Lehetséges időtartamok: nincs ilyen.	Kategóriák: nincs ilyen.

Ez a szint azokra a felsőfokú programokra korlátozódik, amelyek magas szintű kutatói képesítést adnak. A programok magas szintű tanulmányok és eredeti kutatási tevékenységek folytatására összpontosítanak.

1. követelmény publikálható, önálló tudományos munkásságról számot adó és jelentős tudományos eredményeket felmutató doktori disszertáció vagy értekezés benyújtása;
2. nem kizárólag kurzusokra épül;
3. a résztvevőket az ISCED 5A. szintű programokat kínáló intézmények fakultásain kínált, valamint állami és ipari kutatói munkakörökre készíti fel.

Tudományos dolgozók

Az alábbi felsorolás az e jelentésben említett tudományos munkaköri besorolásokat tartalmazza.

Valamennyi ország fejléce alatt az A., B., C. vagy D. besorolásnak megfelelő besorolások láthatók.

A : a legmagasabb besorolási fokozat / beosztás, amelyben általában kutatást végeznek;

B : a legmagasabb pozíciónál alacsonyabb, de a frissen szerzett PhD-képesítéssel rendelkezőknél magasabb pozícióban dolgozó kutatók;

C: az első besorolási fokozat / beosztás, amelybe a friss PhD-képesítéssel (ISCED6.) rendelkezőket általában felveszik.

D : vagy olyan posztgraduális hallgatók, akik még nem rendelkeznek PhD-fokozattal (ISCED 6. szint), és akiket kutatóként foglalkoztatnak, vagy olyan beosztásban dolgozó kutatók, amelyhez általában nem követelmény a PhD-fokozat.

Ausztia A Ordentliche/r Universitätsprofessor Vertragsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Stiftungsprofessor/in Gastprofessor/in mit F&E Tätigkeit Emeritierte/r Professor/in mit F&E Tätigkeit B Universitätsdozent/in; im öffentl.-rechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Amtstitel: Ao.Univ.Prof Vertragsdozent/in, im privatrechtl. Dienstverhältnis zum Bund; Funktionsbez.: Ao.Univ.Prof C Assistenzprofessor/in Universitätsassistent/in Assistent/in; Funktionsbezeichnung: Univ.Ass; bzw. Ass.Arzt, gem. (§ 49 I VBG 1948) Vertragsassistent/in Wissenschaftliche (Künstlerische) Mitarbeiter/in (in Ausbildung) gem. § 6 Uni-AbgG Oberarzt, Oberärztin Assistenzarzt/Assistenzärztin Arzt/Ärztin in Facharztausbildung Arzt/Ärztin für Allgemeinmedizin Facharzt/Fachärztin Zahnarzt/Zahnärztin Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Land	Ärztliche/r Mitarbeiter/in mit Dienstverhältnis zum Krankenanstaltenbetreiber (KAGes, KAV, TILAK) D Bundeslehrer/in und Vertragslehrer/in Beamten/er und Vertragsbedienstete/r des wissenschaftlichen Dienstes Studienassistent/in Wissenschaftliche/künstlerische Hilfskräfte Demonstrator/in Sonstiges wissenschaftliches Personal (Data relate to the Universities only) BELGIUM FLAMAND NYELVŰ TERÜLETE A ZAP1 - Gewoon/buitengewoon hoogleraar ZAP2 - Hoogleraar B ZAP3 - Hoofddocent ZAP4 – Docent ZAP5 C AAP2 - Doctor-assistent Unpaid researchers (post-doctoral) WP3 - Post-doctoral of unlimited duration WP4 - Post-doctoral of limited duration
--	---

D Unpaid researchers (pre-doctoral) WP1 - Pre-doctoral of unlimited duration WP2 - Pre-doctoral of limited duration BELGIUM – FRANCIA NYELVŰ KÖZÖSSÉG A Professeur extraordinaire Professeur ordinaire B Professeur C Chargé(e) de cours BULGÁRIA A Professor B Associate Professor D Assistant Lecturer Research associate CIPRUS A Professor B Associate Professor C Assistant Professor Lecturer Teaching Support Staff D Research associates and other staff CSEH KÖZTÁRSASÁG A Professor B Associate Professor C Senior Assistant D Assistant Lecturer DÁNIA A Professor B Associate Professor C	Assistant Professor D Senior/forskningssstip Temporary scientific staff Other scientific staff ÉSZTORSZÁG A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant Teacher Other <i>(The data on academic staff cover universities and research centres within universities)</i> FINNORSZÁG A Professor B Lecturer Senior assistant C Assistant Full-time teacher D Researcher FRANCIAORSZÁG A Directeur de recherche Professeur d'université B Chargé(e) de recherche Maître de conférence D boursiers de thèse et Ingénieurs de recherche PhD students working in the labs NÉMETORSZÁG A C4 an allen Hochschularten W3 an allen Hochschularten B C3 an allen Hochschularten C2 auf Dauer an allen Hochschularten C2 auf Zeit an allen Hochschularten B.1, R1, C2, C3
---	--

A9-A15, BAT I-IIa, III, AT Universitätsdozenten, H1-H3, BAT Ia, Ib, AT Oberassistenten, C2, H1, H2, A14, BAT Ia-IIa Obergeringeneure, C2, H1, H2, A14, BAT Ib W2 C Hochschulassistenten, C1, H2, BAT Ia-IIa Wissenschaftliche und künstlerische Assistenten, C1, H1, A13-A14, BAT Ib, IIa Akademische (Ober)Räte -auf Zeit-, A13, A14 Akademische Räte, Oberräte und Direktoren, A13-A16, C1-C3, R1, R2, H1-H3, BAT I-IIa, AT W1 (Juniorprofessuren) D Wissenschaftliche und künstlerische. Mitarbeiter im Angestelltenverhältnis. BAT I-IVb, Va, AT, Verg. entspr. A13 Ärzte im Praktikum, Tarif für AIP Wissenschaftliche Mitarbeiter im unbefristeten Arbeitsverhältnis 7), WM 2-6, BAT I-IIa Studienräte, -direktoren im Hochschuldienst, A13-A16, BAT I-IIb Fachlehrer, Technische Lehrer, A9- A13, AT Lektoren, A13-A14, BAT I-II, AT Sonstige Lehrkräfte für besondere Aufgaben, A9-A13, BAT I-Vc, Kr. VIII-XIII, AT Lektoren, WM 3, BAT IIa Lehrer im Hochschuldienst, WM 4-6, BAT IIa, IIb GÖRÖGORSZÁG A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant staff Lecturer Post-graduate scholars Temporary teaching staff	MAGYARORSZÁG A Professors B Assistant Professors C Lecturers D Researchers IRELAND OLASZORSZÁG A Full professor B Associate professor C Academic researcher LETTORSZÁG A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor Assistant Lecturer Researcher LITVÁNIA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other teaching and research staff LUXEMBURG MÁLTA A Professor B Associate Professor C Senior Lecturer D No title given
---	--

HOLLANDIA A Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Other academic staff Post-graduate (2-year post) Post-graduate (4-year post) Student assistant (Data relate to the Universities only) LENGYELORSZÁG A Full Professor B Doctor hab. Professor of high school C Doctor PORTUGÁLIA A Reitor, Vice Reitor Professor Catedrático B Professor Associado Professor Coordenator Professor Auxiliar C Professor Auxiliar Professor Adjunto D Assistente Assistente Politecnico Leitor Assistente estagiario ROMÁNIA A Professors B Lectures, Assistant professors, Assistants D Teaching assistants SZLOVÁKIA A Full Professor B Docenti (Associate professor)	C Lecturers D Assistant lecturers SZLOVÉNIA A Full Professor B Associate Professor C Assistant Professor D Assistant lecturer SPANYOLORSZÁG A Head of Department B Permanent and part-time professor Emeritus professor and visiting professor C Assistant Professor Senior Lecturer D PhD students SVÉDORSZÁG A Professor B Senior lecturer Other research and teaching staff C Post-doctoral fellow D Postgraduate student Junior lecturer Guest lecturer Part-time teacher Technical and Administrative staff EGYESÜLT KIRÁLYSÁG A Professor B Senior lecturer Senior researcher C Lecturer D Researcher
---	---

V. MELLÉKLET:

ISCED 5–6. és 6. szinten végzettséget szerzettek képzés és nemek szerint - abszolút számban: mérnöki tudományok, feldolgozóipar és építőipar

	<i>isced97</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced5_6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>	<i>isced6</i>
	<i>sex</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>	<i>total</i>	<i>males</i>	<i>females</i>
eu25		431254	329439	101815	12236	9402	2835
eu15		366933	282873	84060	10492	8088	2405
nms10		64321	46566	17755	1744	1314	430
eurozone12		302009	232517	69492	6802	5257	1545
be		7630	6046	1584	89	71	18
be_fr		2654	2111	543	69	54	15
be_vl		4978	3936	1042	20	17	3
cz		8018	6079	1939	468	369	99
dk		4695	3235	1460	376	271	105
de		53725	44516	9209	2107	1858	249
ee		854	571	283	16	10	6
gr		4864	3014	1850	119	94	25
es		50368	37395	12973	603	435	168
fr		:	:	:	:	:	:
ie		7061	5825	1236	108	77	31
it		49744	35489	14255	1177	810	367
cy		119	95	24	0	0	0
lv		1845	1324	521	13	8	5
lt		6489	4328	2161	62	41	21
lu		:	:	:	:	:	:
hu		5301	4045	1256	36	24	12
mt		:	:	:	:	:	:
nl		8693	7315	1378	483	370	113
at		6281	5203	1078	397	323	74
pl		34144	24729	9415	908	689	219
pt		10008	6618	3390	579	373	206
si		2219	1748	471	86	64	22
sk		5220	3570	1650	155	109	46
fi		:	:	:	:	:	:
se		11945	8525	3420	1096	812	284
uk		48284	38596	9688	2218	1748	471
bg		7418	4656	2762	74	45	29
hr		2269	1670	599	88	67	21
ro		26015	17581	8434	690	492	198
tr		49910	38342	11568	418	272	146
is		145	102	43	0	0	0
li		4	2	2	0	0	0
no		2559	1978	581	6	3	3
ch		7214	6391	823	319	254	65
al		:	:	:	:	:	:
mk		793	517	276	17	12	5
us		189402	152986	36416	6154	5017	1137
jp		195241	170178	25063	3355	3017	338

Source: Eurostat, Graduates in ISCED 3 to 6 by field of education and sex - absolute figures: engineering, production and construction

Foglalkoztatottsági arányok nemek, korcsoportok és a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%) - összesen

sex t Total
time 2004q02
age y25_64 Between 25 and 64 years

	iscsed97	total Total (ISCED 1997)	iscsed0_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	iscsed3_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	iscsed5_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
geo					
eu25 European Union (25 countries)		69,1	54,2	72,4	83,8
be Belgium		67,8	49,4	73,1	84,1
cz Czech Republic		72,6	42,7	74,7	86,4
dk Denmark		78,9	62,0	79,7	86,5
de Germany (including ex-GDR from 1991)		69,0	48,6	69,5	82,7
ee Estonia		72,9	50,4	72,9	80,8
gr Greece		66,7	56,8	69,0	82,4
es Spain		66,7	57,2	73,0	81,8
fr France		71,3	58,6	75,4	82,6
ie Ireland		71,8	57,2	75,7	86,1
it Italy		63,3	51,6	73,5	82,4
cy Cyprus		76,9	64,1	79,5	88,8
lv Latvia		71,6	52,1	72,5	85,0
lt Lithuania		73,2	49,3	73,4	85,9
lu Luxembourg (Grand-Duché)		70,4	58,5	69,1	84,1
hu Hungary		64,5	36,5	71,1	82,9
mt Malta		55,7	47,7	76,4	88,6
nl Netherlands		74,5	59,0	77,7	85,6
at Austria		71,2	51,8	74,3	81,9
pl Poland		60,4	36,9	61,3	82,2
pt Portugal		75,1	72,0	80,2	88,4
si Slovenia		73,5	56,1	75,1	87,1
sk Slovakia		66,1	26,6	70,2	83,6
fi Finland		73,8	57,0	74,2	84,5
se Sweden		79,9	67,1	80,9	86,7
uk United Kingdom		75,4	54,3	79,7	87,7
bg Bulgaria		63,3	41,2	68,8	80,0
ro Romania		67,5	52,5	71,6	85,9

Foglalkoztatottsági arányok nemek, korcsoportok és a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%) - nők

sex *f Females*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		60,4	41,4	65,4	80,3
<i>be</i> Belgium		59,0	37,1	63,9	79,8
<i>cz</i> Czech Republic		63,1	39,0	65,8	79,1
<i>dk</i> Denmark		74,5	54,7	74,3	85,2
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		62,2	41,5	64,3	78,4
<i>ee</i> Estonia		70,4	46,6	68,6	78,7
<i>gr</i> Greece		50,6	36,9	53,3	75,3
<i>es</i> Spain		52,1	37,5	60,8	76,3
<i>fr</i> France		64,8	51,2	68,8	78,7
<i>ie</i> Ireland		60,1	37,7	64,1	81,1
<i>it</i> Italy		49,4	32,6	63,6	77,3
<i>cy</i> Cyprus		65,6	49,3	68,0	84,9
<i>lv</i> Latvia		66,8	44,2	66,1	82,1
<i>lt</i> Lithuania		69,3	39,8	68,1	84,8
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		58,2	47,1	56,3	76,4
<i>hu</i> Hungary		57,3	32,3	63,6	78,9
<i>mt</i> Malta		28,9	18,9	59,1	81,6
<i>nl</i> Netherlands		65,7	46,0	70,9	82,2
<i>at</i> Austria		63,0	44,4	67,1	77,7
<i>pl</i> Poland		54,2	30,6	54,0	79,8
<i>pt</i> Portugal		68,3	62,8	77,2	88,2
<i>si</i> Slovenia		69,1	50,4	70,6	86,1
<i>sk</i> Slovakia		58,4	24,3	62,8	79,4
<i>fi</i> Finland		71,5	53,1	70,5	82,5
<i>se</i> Sweden		77,8	59,5	78,0	86,8
<i>uk</i> United Kingdom		68,3	49,6	74,3	85,9
<i>bg</i> Bulgaria		59,4	35,2	64,0	77,3
<i>ro</i> Romania		61,3	46,3	66,5	84,4

Foglalkoztatottsági arányok nemek, korcsoportok és a legmagasabb iskolai végzettség szerint (%) - férfiak

sex *m Males*
time 2004q02
age *y25_64 Between 25 and 64 years*

geo	isc97	total Total (ISCED 1997)	isc97_2 Pre- primary, primary and lower secondary education - levels 0-2 (ISCED 1997)	isc97_4 Upper secondary and post-secondary non-tertiary education - levels 3-4 (ISCED 1997)	isc97_6 Tertiary education - levels 5-6 (ISCED 1997)
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		77,9	68,6	79,2	87,3
<i>be</i> Belgium		76,4	61,7	81,7	88,7
<i>cz</i> Czech Republic		82,2	51,0	83,1	92,1
<i>dk</i> Denmark		83,2	70,5	84,3	87,9
<i>de</i> Germany (including ex-GDR from 1991)		75,6	59,7	74,6	85,6
<i>ee</i> Estonia		75,8	53,6	77,1	84,7
<i>gr</i> Greece		83,0	78,3	84,8	88,6
<i>es</i> Spain		81,3	77,0	84,9	87,3
<i>fr</i> France		77,9	67,2	81,3	87,0
<i>ie</i> Ireland		83,4	73,7	89,0	91,3
<i>it</i> Italy		77,5	70,8	83,4	88,0
<i>cy</i> Cyprus		88,9	82,8	90,9	92,5
<i>lv</i> Latvia		77,1	58,5	79,4	89,6
<i>lt</i> Lithuania		77,6	57,6	79,0	87,3
<i>lu</i> Luxembourg (Grand-Duché)		82,3	71,9	82,5	89,6
<i>hu</i> Hungary		72,1	42,6	77,9	87,6
<i>mt</i> Malta		82,6	79,6	87,9	94,0
<i>nl</i> Netherlands		83,2	75,1	84,2	88,4
<i>at</i> Austria		79,5	64,5	81,2	84,7
<i>pl</i> Poland		66,8	44,4	68,2	85,2
<i>pt</i> Portugal		82,2	81,2	83,0	88,8
<i>si</i> Slovenia		77,7	63,8	78,8	88,5
<i>sk</i> Slovakia		73,9	30,7	77,0	87,9
<i>fi</i> Finland		76,2	60,2	77,5	87,0
<i>se</i> Sweden		82,0	72,9	83,6	86,5
<i>uk</i> United Kingdom		82,6	60,1	84,6	89,4
<i>bg</i> Bulgaria		67,4	47,0	73,0	84,3
<i>ro</i> Romania		74,0	62,2	66,5	87,2

VII. MELLÉKLET:

Graduates in ISCED 5a and 6 by field of education and sex

2004=00

t Total

geo	iscsed5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscsed5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscsed6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education science	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and law	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	2062496	228983	284739	741666	225409	274974	34005	216849									74935	1995	9121	12463	20211	10001	3371	16945
be Belgium	24874	331	4440	8992	2479	3764	905	3358	11951	2645	809	4344	1280	533	276	1339	1479	28	164	204	658	89	75	248
bg Bulgaria	26992	3015	2670	12905	1393	4126	443	618	14729	243	1065	7743	765	2315	306	1254	392	38	73	63	77	74	11	40
cz Czech Republic	33126	4982	3202	10036	2901	6866	1430	2557	11239	5850	521	3046	347	309	0	149	1732	74	154	260	410	468	112	185
dk Denmark	29518	3370	3909	5792	1819	3026	242	10987	8930	426	2053	4209	1505	368	124	176	788	0	96	64	100	376	89	63
de Germany (including ex-GDR from 1991)	196608	16136	30128	59663	25421	34099	3524	23317	-	-	-	-	-	-	-	-	23138	498	1974	3672	6025	2107	929	7799
ee Estonia	4072	338	630	1558	419	454	139	353	1472	264	229	551	173	89	21	101	209	6	28	13	50	16	5	87
ie Ireland	25865	1236	3984	9179	4173	2544	288	2829	10521	2163	1071	3672	995	588	178	1670	683	8	94	49	265	108	21	109
gr Greece	29474	5368	5558	10858	5709	1049	271	406	5010	868	419	954	1574	706	189	190	1295	106	145	142	711	119	39	26
es Spain	202435	28471	19521	64145	18801	30788	5592	25846	:	:	:	:	:	:	:	:	8168	259	1232	1594	2249	603	322	1622
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	264574	12724	35180	103315	19961	45899	4760	36249	50359	14499	3202	10320	1979	2668	1383	12841	6351	40	829	1128	1931	1177	384	857
cy Cyprus	693	195	151	239	108	0	0	0	173	58	15	41	59	0	0	0	13	3	1	3	6	0	0	0
lv Latvia	13301	2286	881	7465	700	884	172	639	6972	1703	387	3264	449	678	33	180	84	6	8	19	15	13	6	17
lt Lithuania	16548	3791	1594	5362	1061	2889	351	1200	7159	978	540	2832	458	1207	90	814	301	-	49	69	70	62	11	40
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	53514	15779	6936	22083	2046	4334	1842	4929	8825	1505	36	6208	145	192	287	200	893	62	238	127	171	36	66	193
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	84194	13231	5721	33129	5887	6863	1865	15280	10017	3596	787	1165	523	1347	254	2209	2679	0	213	416	499	483	259	809
at Austria	20288	2092	2049	8484	2106	3172	301	1900	236	8	37	114	34	37	6	0	2443	164	353	912	444	397	97	57
pl Poland	278509	41285	22855	132448	19164	29275	5323	9473	196356	17554	6764	66344	4938	3961	1290	579	5480	-	1183	655	867	908	524	1209
pt Portugal	52550	13652	5435	15282	5525	6515	992	9932	:	:	:	:	:	:	:	:	872 ¹⁾	46 ¹⁾	106 ¹⁾	149 ¹⁾	271 ¹⁾	197 ¹⁾	36 ¹⁾	67 ¹⁾
ro Romania	97629	1552	13057	47748	4679	15703	2195	5483	34199	-	2071	12203	2490	6266	513	10666	2680	-	497	822	151	690	1	519
si Slovenia	5905	1064	692	2559	316	671	177	335	940	37	98	572	57	97	9	47	355	8	40	77	93	86	8	39
sk Slovakia	25881	4653	1293	8114	2193	3978	886	2841	5802	749	381	1997	922	1044	59	375	854	69	92	150	177	155	42	132
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	42697	8382	2625	11275	3547	9912	305	11533	2672	626	19	370	21	53	8	1566	2748	58	257	300	627	580	62	858
uk United Kingdom	292092	9545	63038	92306	53143	26271	3073	36622	166826	38238	14719	66369	16276	12684	1080	14947	15257	606	1969	2609	4843	2218	318	2594

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

2004=100

m Males

geo	iscet5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscet5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscet6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	858339	51306	82007	291908	130277	204429	16177	52953	:	:	:	:	:	:	:	:	42903	823	4495	6950	12440	7806	1691	8191
be Belgium	11910	48	1618	3862	1490	2936	431	1275	5502	785	270	2107	816	360	171	609	978	15	104	115	468	71	47	151
bg Bulgaria	11488	785	967	5184	616	2620	244	146	6041	86	351	2721	324	1378	183	528	193	18	24	36	34	45	4	20
cz Czech Republic	15226	1245	1119	3881	1698	5199	624	682	3958	1266	202	1235	231	246	0	24	1116	20	90	140	267	369	74	118
dk Denmark	10647	878	1259	2863	1197	2290	85	1782	3960	114	666	1962	855	213	65	44	505	0	48	39	74	271	39	34
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98498	4538	9271	31356	16069	26242	1653	7855	-	-	-	-	-	-	-	-	14108	245	1011	2388	4247	1858	383	3901
ee Estonia	1237	13	112	499	177	293	51	49	451	37	50	185	93	64	9	3	79	0	11	5	28	10	4	17
ie Ireland	10672	194	1325	3515	2401	1965	157	524	4012	458	399	1674	639	385	100	261	371	4	49	23	145	77	11	49
gr Greece	10738	1243	1080	4245	3233	574	126	145	2392	272	157	426	938	391	92	80	801	51	71	68	481	94	22	9
es Spain	80980	5934	6573	24760	10521	21282	2989	5373	:	:	:	:	:	:	:	:	4290	110	631	813	1149	435	180	782
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	111217	1001	7408	43907	9160	33063	2643	10643	20619	3065	1404	4705	1011	1616	825	5918	3120	11	344	560	888	810	175	330
cy Cyprus	138	34	12	52	40	0	0	0	65	17	4	20	24	0	0	0	5	0	1	3	1	0	0	0
lv Latvia	3810	248	136	2104	449	596	99	92	2258	168	75	1103	238	483	9	34	35	0	4	8	7	8	0	8
lt Lithuania	5933	708	363	1807	605	1908	156	231	2690	155	118	1123	215	770	39	227	128	-	11	28	27	41	5	16
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	19564	3557	2001	7008	1296	3274	940	1004	3072	146	3	2325	90	151	203	28	510	21	119	69	115	24	46	116
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	36724	2694	2219	16224	4605	5979	984	3013	4140	804	396	601	328	966	84	892	1623	0	122	246	311	370	158	416
at Austria	9965	493	764	3834	1348	2567	122	747	152	3	18	66	26	35	4	0	1454	68	167	530	288	323	43	21
pl Poland	103723	10380	5935	41763	11622	21233	2203	2337	60011	3773	1141	18746	2671	2807	522	104	2897	-	533	339	408	689	269	586
pt Portugal	16637	2034	1547	5378	2528	4168	377	1976	:	:	:	:	:	:	:	:	455 ⁽¹⁾	10 ⁽¹⁾	52 ⁽¹⁾	80 ⁽¹⁾	132 ⁽¹⁾	128 ⁽¹⁾	17 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾
ro Romania	41753	849	4168	17292	1502	10796	1341	1964	15022	0	665	5170	1296	3889	254	3748	1359	-	160	397	82	492	1	227
si Slovenia	2135	194	182	864	169	481	73	115	429	8	30	243	36	80	7	15	211	4	17	47	55	64	4	18
sk Slovakia	11415	1187	547	3161	1362	2739	517	672	2751	227	183	866	476	703	24	72	470	22	49	74	95	109	27	68
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	16177	1757	883	4558	1711	7012	130	1726	456	43	5	150	17	37	8	191	1516	12	113	170	379	435	34	370
uk United Kingdom	128567	1751	22276	37852	32710	21420	1057	8389	74318	11175	5630	31548	10310	9472	532	4259	8682	240	998	1285	3007	1748	169	1180

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

geo	iscet5a_d1 Tertiary programmes with academic orientation - all first degrees (ISCED 1997)								iscet5a_d2 Tertiary programmes with academic orientation - second degree (ISCED 1997)								iscet6_phd PhD/Doctorate (ISCED 6)							
	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare	total Total	ef14 Teacher training and education	ef2 Humanities and arts	ef3 Social sciences, business and	ef4 Science, mathematics and computing	ef5 Engineering, manufacturing and construction	ef6 Agriculture and veterinary	ef7 Health and Welfare
eu25 European Union (25 countries)	1204157	177678	202733	449759	95131	70545	17828	163896	:	:	:	:	:	:	:	:	32032	1172	4625	5513	7771	2196	1681	8754
be Belgium	12964	283	2822	5130	989	828	474	2083	6449	1860	539	2237	464	173	105	730	501	13	60	89	190	18	28	97
bg Bulgaria	15504	2230	1703	7721	777	1506	199	472	8688	157	714	5022	441	937	123	726	199	20	49	27	43	29	7	20
cz Czech Republic	17900	3737	2083	6155	1203	1667	806	1875	7281	4584	319	1811	116	63	0	125	616	54	64	120	143	99	38	67
dk Denmark	18871	2492	2650	2929	622	736	157	9205	4970	312	1387	2247	650	155	59	132	283	0	48	25	26	105	50	29
de Germany (including ex-GDR from 1991)	98110	11598	20857	28607	9352	7857	1871	15462	-	-	-	-	-	-	-	-	9030	253	963	1284	1778	249	546	3898
ee Estonia	2835	325	518	1059	242	161	88	304	1021	227	179	366	80	25	12	98	130	6	17	8	22	6	1	70
ie Ireland	15193	1042	2659	5664	1772	579	131	2305	6509	1705	672	1998	356	203	78	1409	312	4	45	26	120	31	10	60
gr Greece	18736	4125	4468	6613	2476	475	145	261	2618	596	262	528	636	315	97	110	494	55	74	74	230	25	17	17
es Spain	121455	22537	12948	39385	8280	9506	2603	20473	:	:	:	:	:	:	:	:	3878	149	601	781	1100	168	142	840
fr France	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
it Italy	153357	11723	27772	59408	10801	12836	2117	25606	29740	11434	1798	5615	968	1062	558	6923	3231	29	485	568	1043	367	209	527
cy Cyprus	555	161	139	187	68	0	0	0	108	41	11	21	35	0	0	0	8	3	0	0	5	0	0	0
lv Latvia	9491	2038	745	5361	251	288	73	547	4714	1535	312	2161	211	195	24	146	49	6	4	11	8	5	6	9
lt Lithuania	10615	3083	1231	3555	456	981	195	969	4469	823	422	1809	243	437	51	587	173	-	38	41	43	21	6	24
lu Luxembourg (Grand-Duché)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
hu Hungary	33950	12222	4935	15075	750	1060	902	3925	5753	1359	33	3883	55	41	84	172	383	41	119	58	56	12	20	77
mt Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
nl Netherlands	47470	10537	3502	16905	1282	884	881	12267	5877	2792	391	564	195	381	170	1317	1056	0	91	170	188	113	101	393
at Austria	10323	1599	1285	4650	758	605	179	1153	84	5	19	48	8	2	2	0	989	96	186	382	156	74	54	36
pl Poland	174786	30905	16920	90685	7542	8042	3120	7136	136345	13781	5623	47598	2267	1154	768	475	2563	-	650	316	459	219	255	623
pt Portugal	35913	11618	3888	9904	2997	2347	615	7956	:	:	:	:	:	:	:	:	417 ⁽¹⁾	36 ⁽¹⁾	54 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	139 ⁽¹⁾	69 ⁽¹⁾	19 ⁽¹⁾	31 ⁽¹⁾
ro Romania	55876	703	8889	30456	3177	4907	854	3519	19177	-	1406	7033	1184	2377	259	6918	1321	-	337	425	69	198	-	292
si Slovenia	3770	870	510	1695	147	190	104	220	511	29	68	329	21	17	2	32	144	4	23	30	38	22	4	21
sk Slovakia	14466	3466	746	4953	831	1239	369	2169	3051	522	198	1131	446	341	35	303	384	47	43	76	82	46	15	64
fi Finland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
se Sweden	26520	6625	1742	6717	1836	2900	175	9807	2216	583	14	220	4	16	0	1375	1232	46	144	130	248	145	28	488
uk United Kingdom	163525	7795	40763	54455	20432	4851	2016	28233	92508	27062	9088	34821	5866	3212	549	10687	6575	366	970	1324	1836	471	150	1414

Source: Eurostat, education statistics

1) National Portuguese Statistics

A tudományos életben dolgozók száma a besorolási fokozat és nemek szerint (2004)

	Grade A		Grade B		Grade C		Grade D	
	Women	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Men
Austria	188	1791	470	2427	2167	3917	2034	3339
Belgium	200	2016	544	2072	2031	4104	2712	3106
Cyprus	5	44	14	67	98	163	55	109
Czech Republic	215	1877	844	2972	4105	6110	1049	1099
Denmark	125	1017	886	2738	557	926	1632	2189
Estonia	94	454	372	630	966	740	653	328
Finland	528	1963	1440	1648	772	687	3228	4308
France	3732	19390	20560	32546	:	:	4591	7103
Germany	1163	11453	4672	24271	4344	12457	37866	68563
Greece	216	1699	431	1468	753	1608	1481	2280
Hungary	447	2448	1657	3701	4133	4843	667	1148
Italy	2960	15111	5682	12420	9296	11933	:	:
Latvia	120	333	205	349	2293	1235	:	:
Lithuania	80	580	810	1356	933	951	2745	1839
Malta	1	43	193	415	23	139	2	6
Netherlands	219	2108	312	1884	1203	3261	5303	8153
Poland	4531	16734	19019	25886	12443	11995	1428	496
Portugal	303	1148	917	1750	2751	3581	2349	2312
Slovakia	216	1382	840	1826	3409	3614	696	586
Slovenia	130	876	203	583	642	993	299	325
Spain	1965	9208	25293	44800	1596	1464	39177	38262
Sweden	676	3524	4388	6984	422	632	10617	10632
United Kingdom	2306	12172	8170	18027	25434	29728	15418	18018
Bulgaria	362	1646	2477	4624	:	:	7078	6434
Iceland	30	169	55	129	122	108	:	:
Israel	165	1398	245	891	413	818	316	391
Norway	414	2222	1215	3099	658	789	3812	4007
Romania	3076	7508	8216	8507	:	:	1958	1592
Switzerland	771	3894	485	1598	6554	12861	981	1392
Turkey	2102	6128	3737	9880	1615	2371	12449	17498

Sources: She Figures
2006

Linkek

Európai Bizottság: a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítése és a nemek közötti egyenlőség nemzetközi szinten

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_de.html (németül)

http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/global/global_en.html (angolul)

Európai Bizottság: Oktatás és szakképzés 2010

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_de.html (németül)

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html (angolul)

A nők előrehaladásával foglalkozó divízió: A Nők Negyedik Világkonferenciája: Pekingi nyilatkozat és cselekvési platform

<http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/off/a--20.en> (angolul)